

Eldbjørg Langseth

Frykten for barnevernet

**En kvalitativ studie av saksbehandleres arbeid med etniske
minoritetsforeldres frykt for barnevernet**

**Masteroppgave i sosialfag, studieretning sosialt arbeid
OsloMet – storbyuniversitetet
Fakultet for samfunnsvitenskap
Oslo 2024**

Forord

Å fullføre dette masterløpet ved OsloMet har vært en interessant og lærerik prosess, preget av både oppturer og nedturer. Jeg sitter igjen med masse ny erfaring og kunnskap, som jeg ser frem til å anvende i min kommende karriere. Jeg er så stolt av å endelig få levere denne masteroppgaven, som har vært mitt hovedprosjekt det siste halvåret.

Først og fremst ønsker jeg å rette en stor takk til informantene som har delt sine erfaringer med meg i arbeidet med denne masteroppgaven. Deres bidrag har vært avgjørende for meg i dette prosjektet, og jeg kunne ikke gjort det uten dem.

Jeg vil også å takke min dyktige veileder Signe Ylvisaker for alle motiverende ord, kloke råd, og tilbakemeldinger som jeg har fått i løpet av denne perioden. Din tålmodighet og varme har vært viktig for meg i denne prosessen, og dine innspill har vært inspirerende og engasjerende.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til mine kjære venner og familie; jeg er så takknemlig for dere. Deres støtte, kjærlighet, oppmuntrende ord og tiltro til meg har betydd mer enn ord kan beskrive. Jeg er heldig som kan lene meg på dere når jeg trenger styrke, og feire med dere når jeg mestrer. *Og nå skal vi feire!*

Oslo, november 2024

Eldbjørg Langseth

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet, som utgjør et sentralt element i det flerkulturelle barnevernsarbeidet. Formålet med denne undersøkelsen er derfor å rette søkelyset mot hvordan saksbehandlere i den norske barneverntjenesten arbeider med den utbredte frykten i minoritetsmiljøene, med hensikt om å avdekke hvilke strategier som benyttes av saksbehandlerne for å motvirke frykt mot tjenesten. Dette er en kvalitativ studie basert på individuelle intervjuer med seks saksbehandlere i barnevernet, hvor det er deres erfaringer som danner grunnlaget for undersøkelsens empiri.

Ved å anvende en tematisk analysemodell har jeg avdekket fire sentrale temaer som belyser hvordan saksbehandlere arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet. Disse temaene er: 1) *å bygge relasjon*, 2) *å tette kunnskapshull og å rette opp misforståelser*, 3) *å tilrettelegge*, og 4) *kritisk refleksjon rundt barnevernets organisering*. Resultatene fra analysen drøftes i lys av Michel Foucaults maktteori og Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati. Disse teoriene gir innsikt i hvordan maktdimensjoner og skjønnsutøving preger saksbehandlerne yrkesutøvelse i barneverntjenesten, og belyser at deres praksis er preget av knappe ressurser og uklare retningslinjer. Drøfting av mine funn viser derfor at makt, skjønnsutøvelse og ressursmangler begrenser saksbehandlerne arbeid med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet i stor grad.

Nøkkelord: barnevern, etniske minoriteter, frykt, mistillit, samarbeid, skjønnsutøvelse, makt

Abstract

This master's thesis explores the fear of Child Welfare Services experienced by ethnic minority parents, which constitutes a central element in multicultural child welfare work. The purpose of this study is to shed light on how caseworkers in the Norwegian CWS work with the widespread fear within minority communities, aiming to uncover the strategies used by caseworkers to counteract this fear. This is a qualitative study based on individual interviews with six caseworkers in the CWS, where their experiences form the basis for the study's empirical data.

By applying a thematic analysis model, I have identified four central themes that shed light on how caseworkers address ethnic minority parents' fear of CWS. These themes are: 1) *building relationships*, 2) *filling knowledge gaps and correcting misunderstandings*, 3) *making adjustments*, and 4) *critical reflection on the organization of CWS*. The results of the analysis are discussed in the light of Michel Foucault's power theory and Michael Lipsky's theory of street-level bureaucracy. These theories provide insight into how power dynamics and discretion characterize the caseworkers' practices in CWS, and highlight how their professional practice is marked by limited resources and unclear guidelines. The discussion of my findings suggests that power, discretion, and resource shortages significantly affect the caseworkers' handling of ethnic minority parents' fear of Child Welfare Services.

Keywords: Child Welfare Services, ethnic minorities, fear, mistrust, cooperation, discretion, power

Innholdsfortegnelse

<i>Forord</i>	2
<i>Sammendrag</i>	3
<i>Abstract</i>	4
1 Innledning	8
1.1 Bakgrunn for valg av tema	9
1.2 Presentasjon av problemstilling	10
1.3 Sosialfaglig relevans	11
1.4 Forforståelse	12
1.5 Avgrensninger	13
1.6 Begrepsavklaringer	14
1.6.1 Saksbehandler	14
1.6.2 Etniske minoriteter og minoritetsforeldre	15
1.6.3 Frykt	15
1.7 Masteroppgavens oppbygging	15
2 Tidligere forskning	17
2.1 Norske normative forståelser	17
2.2 Overrepresentasjon av minoritetsfamilier i barnevernet	18
2.3 Frykten for barnevernet	19
2.4 Implikasjoner for tillit	21
3 Teoretisk rammeverk	23
3.1 Michel Foucaults maktbegrep	23
3.1.1 Governmentality og selvteknologi	23
3.1.2 Panoptisk disiplinering	24
3.1.3 Oppsummering av Foucault	24
3.2 Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati	25
3.2.1 Skjønnsutøvelse	25

3.2.2	Spenningsforhold og ressursmangler _____	26
3.2.3	Mestringsstrategier _____	26
3.2.4	Oppsummering av Lipsky _____	27
4	Metode _____	28
4.1	Vitenskapsteoretisk posisjon _____	28
4.1.1	Fenomenologi _____	29
4.1.2	Hermeneutikk _____	29
4.2	Kvalitativ metode _____	30
4.2.1	Kvalitative intervju _____	31
4.2.2	Semistrukturerte individuelle intervju _____	32
4.3	Utvalg og rekruttering av informanter _____	32
4.3.1	Presentasjon av informanter _____	34
4.4	Gjennomføring av intervjuene _____	36
4.5	Transkribering av intervjuene _____	37
4.6	Analyse av data med tematisk analyse _____	38
4.7	Vurdering av forskningskvalitet _____	40
5	Analyse og drøfting: undersøkelsens funn i lys av teori _____	41
5.1	Et bakteppe: Saksbehandlerens forståelse av frykt _____	42
5.2	Å bygge relasjon _____	43
5.2.1	Bruke tid med familiene _____	44
5.2.2	Interesse og anerkjennelse _____	46
5.2.3	Ærlighet og transparens _____	47
5.2.4	Medmenneskelighet _____	48
5.2.5	Drøfting i lys av teori _____	49
5.3	Å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser _____	51
5.3.1	Manglende systemforståelse _____	51
5.3.2	Informasjonsformidling på individnivå _____	53
5.3.3	Informasjonsformidling på systemnivå _____	55
5.3.4	Drøfting i lys av teori _____	56
5.4	Å tilrettelegge _____	58
5.4.1	Bruke tolk _____	58

5.4.2	Tilpasse seg særegenhet og kultur _____	60
5.4.3	Tilrettelegging med varsomhet _____	62
5.4.4	Drøfting i lys av teori _____	62
5.5	Kritisk refleksjon rundt barnevernets organisering _____	64
5.5.1	Kulturelle fallgruver _____	65
5.5.2	Mer tid til forebyggende arbeid og fagutvikling _____	67
5.5.3	Nyansering av barnevernets ansattpolitikk _____	69
5.5.4	Drøfting i lys av teori _____	71
6	Avslutning _____	74
6.1	Oppsummering av funn og drøfting _____	74
6.2	Kontekstualisering av funn i lys av tidligere forskning _____	74
6.3	Konklusjon _____	75
6.4	Anbefalinger til fremtidig forskning _____	78
6.5	Avsluttende bemerkninger _____	79
	Referanseliste _____	81
	Vedlegg _____	85
	Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informanter _____	85
	Vedlegg 2: Informert samtykkeerklæring _____	86
	Vedlegg 3: Intervjuguide _____	89
	Vedlegg 4: Vurdering fra Sikt _____	91

1 Innledning

Norge er et land som bygges opp av en sterk og aktiv velferdsstat, hvor sentrale verdier som lav terskel for inngripen og universalitet råder (Stamsø, 2017, s. 112). Formålet med en slik samfunnsoppbygging er at staten skal fungere som et sikkerhetsnett for alle borgere, og at trygghet, tillit og fellesskap skal være rådende verdier i samfunnet (Sandvin et al., 2020, s. 29). Sikkerhetsnettet fra staten kan utformes på ulike måter, og blant det mangfoldige tjenestetilbudet finner vi barnevernet. Den norske barneverntjenesten har som formål å sikre at barn og unge skal leve under gode og trygge oppvekstvilkår. Dette innebærer at barn under 18 år som vokser opp under skadelige helse- og utviklingsforhold skal motta hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, samt møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse (barnevernsloven, 2021, § 1-1). Til tross for barnevernets viktige rolle og gode intensjon rettet mot barn og familier, innebærer yrkesutøvelsen en høy grad av makt. Barneverntjenestens mandat beveger seg dermed i et spenningsfelt mellom hjelp og kontroll, der tjenesten har autoritet til å gripe inn i familiers privatliv ved behov (Rugkåsa et al., 2019, s. 29; Tembo et al., 2020, s. 2). Maktdimensjonen som gjennomsyrrer barnevernet, bidrar til å skape en utbredt frykt og mistillit mot tjenesten i store deler av den norske befolkningen.

Både tidligere forskning og mediebildet legger vekt på at frykten for barneverntjenesten er særlig fremtredende blant etniske minoriteter (Ali, 2015, s. 149; Berg et al., 2017, s. 68; Fylkenes et al., 2015, s. 82; Haugen et al., 2018, s. 5; Paulsen, Thorshaug & Berg, 2014, s. 19). Etniske minoriteter er også en overrepresentert brukergruppe i barnevernsstatistikken når det gjelder hjelpetiltak og omsorgsovertakelser (Berg & Paulsen, 2015, s. 153; SSB, 2024; Tembo et al., 2020, s. 2; Ursin et al., 2022, s. 28). Ifølge de siste tallene fra Statistisk sentralbyrå utgjør etniske minoriteter 20,8 % av den norske befolkningen (SSB, 2024), altså litt over én femtedel av innbyggerne i landet. En utbredt frykt og mistillit hos en så stor andel av befolkningen kan skape barrierer for at barneverntjenesten kan komme i posisjon for å utøve sitt mandat (Haugen et al., 2018, s. 12). Slik kan frykten for barnevernet bli en stor utfordring i samfunnet, og utgjøre en klar hindring for at tjenesten kan utøve nødvendig hjelpearbeid rettet mot trengende barn og familier.

Formålet med denne masteroppgaven er derfor å rette søkelyset mot etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. Jeg vil undersøke hvordan saksbehandlere i den norske barneverntjenesten håndterer utfordringer og barrierer i sitt arbeid med denne brukergruppen. Jeg ønsker å innhente og formidle innsikt som kan benyttes for å reflektere over og forbedre praksis, samt fremme et fokus på behovet av tillit og samarbeid mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Denne masteroppgaven handler om etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. Dette er et tema som både engasjerer meg på et faglig plan, men som også har en høy grad av aktualitet og relevans i dagens flerkulturelle samfunn. For det første engasjerer temaet meg faglig på grunn av innsikt jeg har fått gjennom fire år med arbeidserfaring som miljøarbeider i ulike hjelpetiltak i Oslo kommune. Alle familiene jeg har jobbet med har etnisk minoritetsbakgrunn. Gjennom denne jobben har jeg stått direkte ansikt til ansikt med foreldre og barn som har uttrykket skepsis til meg og mine intensjoner som representant fra barneverntjenesten. Jeg har direkte erfart at min tilstedeværelse har skapt uro og engstelse hos familier, selv om min arbeidsoppgave som miljøarbeider nettopp er å skape gode opplevelser, bygge relasjon, samt å være en støtte og trygghet for barn og foreldre. Jeg har ofte tenkt: «Når familiene kan være skeptiske til *meg*, som verken har myndighet eller makt til å gripe inn eller fatte store beslutninger, hva føler de ovenfor saksbehandlere da? Hva føler familiene for de som faktisk står i en maktposisjon hvor de kan fatte inngripende beslutninger som har store konsekvenser for deres liv?». Etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet har derfor opptatt meg i stor grad, fordi jeg har opplevd at denne utgjør en sentral del av det profesjonelle hjelpearbeidet med barn og familier.

Temaet er også høyst relevant i dagens samfunn, gitt den stadige økningen av familier med andre nasjonaliteter i landet. Personer med etnisk minoritetsbakgrunn utgjør per i dag én femtedel av innbyggerne i Norge. Sammenlignet med året før har det vært en økning på 0,9 % (SSB, 2024), som tyder på at det stadig kommer nye landsmenn til nasjonen. Den økende graden av etnisk og kulturelt mangfold i samfunnet gjenspeiler seg også i den norske barneverntjenesten. De siste tallene fra Statistisk sentralbyrå i 2022 viser at blant barn og

unge som mottar barnevernstiltak, utgjør etniske minoriteter 29,4 % av mottakerne (SSB, 2024). Et tall på nærmere 30 % i barnevernsstatistikken er bemerkelsesverdig høyt, tatt i betraktning at innvandrerfamiliene i utgangspunktet utgjør en mindre befolkningsandel enn etnisk norske familier. Siden innvandrerfamilier er en så overrepresentert gruppe i barnevernsstatistikken, kan den utbredte frykten i etniske minoritetsmiljøer potensielt være en stor utfordring for barneverntjenesten. På bakgrunn av min arbeidserfaring og den stadig økende graden av mangfold i landet, synes jeg at frykt blant minoritetsfamilier er et viktig tema å aktualisere i en masteroppgave om barnevernet.

1.2 Presentasjon av problemstilling

En problemstilling skal være en ledende veiviser i et forskningsprosjekt, og handler om hvilket tema eller spørsmål studiet skal belyse eller besvare (Skilbrei, 2019, s. 102). På bakgrunn av min forståelse av frykt som en vesentlig faktor i barnevernet, ønsker jeg å undersøke hvordan saksbehandlere i barnevernet håndterer utfordringer i sitt arbeid rettet mot etniske minoritetsfamilier. Min hensikt er å finne ut om frykt er noe som opptar saksbehandlerne, og om dette er noe barnevernet som organisasjon arbeider med på en bevisst, reflektert og målrettet måte. Jeg har derfor utformet følgende problemstilling:

Hvordan arbeider saksbehandlere med etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten?

I tillegg til problemstillingen har jeg utformet fire forskningsspørsmål, som har til hensikt å rettlede meg til å belyse sentrale sider ved den overnevnte problemstillingen. De er som følger:

- *Hvilke utfordringer møter saksbehandlere i møtet med etniske minoritetsforeldre?*
- *Hvordan forstår saksbehandlerne frykten hos etniske minoritetsforeldre?*
- *Hvilke faktorer skaper tillit mellom barnevernet og etniske minoritetsforeldre?*
- *På hvilken måte arbeider barneverntjenesten for å forebygge frykt?*

Problemstillingen og forskningsspørsmålene skal hjelpe meg å holde retning og fokus i arbeidet med masterprosjektet mitt. Ettersom jeg arbeider med denne undersøkelsen

innenfor restriksjoner i både ressurser og tid, har jeg vært opptatt av å tilpasse problemstillingen og forskningsspørsmålene mine slik at jeg kan arbeide med disse innenfor rammene på en realistisk måte. Målet er å innhente viktig innsikt i og kunnskap om hvordan saksbehandlere forholder seg til etniske minoritetsforeldres frykt i en barnevernfaglig kontekst. Jeg ønsker at mine funn skal kunne bidra til å forbedre praksis og fremme behovet for tillit og samarbeid mellom barneverntjenesten og etniske minoritetsfamilier.

1.3 Sosialfaglig relevans

Som tidligere beskrevet er Norge et land med et stadig økende spekter av etnisk mangfold, ettersom det stadig kommer nye landsmenn til nasjonen. I en sosialfaglig sammenheng innebærer dette at saksbehandlere må utøve sine arbeidsoppgaver i en mer flerkulturell kontekst, hvor de ofte kan møte familier som har andre kulturer, livserfaringer og språk enn de selv. Det argumenteres derfor for at saksbehandlere i barnevernet må praktisere hjelpearbeidet med minoritetsfamilier på en reflektert og målrettet måte, hvor begreper som kulturkompetanse og flerkulturell forståelse representerer ulike oppfatninger av hva som må vektlegges i møte med foreldrene (Bø, 2017, s. 72).

Parallelt med slike prinsipper forplikter barnevernsarbeidere seg til å utøve sitt yrke i tråd med Fellesorganisasjonens verdier, som fremmes i *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Her etableres blant annet «anerkjennelse av ulikheter og ikke-diskriminering» som viktige grunnverdier i faget. Det innebærer at barnevernsarbeiderne skal bekjempe urimelig forskjellsbehandling av tjenestens brukere på grunnlag av faktorer som etnisitet, kultur, religion og språk. «Tillit, åpenhet og redelighet» er en annen sentral verdi som fremmes i Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet, som understreker at barnevernsarbeidere skal legge forholdene til rette for å skape tillit med familier gjennom åpen kommunikasjon, tydelige begrunnelser, forståelig informasjon og ivaretagelse av taushetsplikten (Fellesorganisasjonen, 2015, s. 5).

Selv om sentrale prinsipper og grunnverdier i barneverntjenesten legger til rette for en likeverdig og tillitsbasert praksis, rapporteres det altså om en utbredt frykt for barnevernet i etniske minoritetsmiljøer (Ali, 2015, s. 149; Berg et al., 2017, s. 68; Fylkenes et al., 2015, s.

82; Haugen et al., 2018, s. 5; Paulsen, Thorshaug & Berg, 2014, s. 19). Ifølge Qureshi (2009) er barneverntjenesten avhengig av befolkningens respekt og tillit for å kunne komme i posisjon for å utøve nødvendig hjelpearbeid med familier (s. 224). En utbredt frykt i et stadig ekspanderende minoritetsmiljø kan derfor by på store utfordringer. Jeg oppfatter derfor etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet som et svært viktig tema å utforske på det sosialfaglige forskningsfeltet, for å kunne legge til rette for en mer inkluderende og effektiv praksis i barneverntjenesten. Det fremstår som viktig å utvikle mer målrettede metoder og strategier for å kunne bygge tillit og fremme samarbeid i møte med minoritetsfamilier.

1.4 Forforståelse

I arbeidet med denne masteroppgaven har jeg vært opptatt av å reflektere rundt min egen forforståelse, for å ha et bevisst forhold til hva jeg bringer med meg inn i studiet, og hvordan min personlige erfaring setter preg på undersøkelsen. Ettersom jeg har valgt et tema som favner om en tjeneste jeg allerede har et kjennskap til gjennom jobb og utdanning, er det logisk at jeg bærer med meg visse forestillinger om hvilke resultater som mulig kan avdekkes i studien. Jeg har allerede beskrevet hvordan jeg som miljøarbeider i barnevernet har opplevd at minoritetsfamilier uttrykker skepsis til meg og mine intensjoner, og hvordan dette har vekket undring i meg om hvordan frykt påvirker samarbeidet mellom etniske minoriteter og barnevernet. Jeg går derfor inn i masterprosjektet med et utgangspunkt der jeg allerede har reflektert, diskutert, og lest litt forskning om temaet i forkant av studien. Jeg bærer følgelig med meg en forhåndsoppfatning om at etniske minoritetsforeldres frykt springer ut av et negativt bilde av hva barnevernet er, hvor en rådende forestilling i deres sosiale miljø er at barneverntjenesten er en maktinstitusjon fremfor en hjelpeinstitusjon. Min forforståelse kan på den ene siden rettlede meg og gi meg en klar inngang for å ta fatt på masteroppgaven, men på den andre siden kan en manglende faglig distanse gjøre at jeg låser meg fast i mine egne forutinntatte holdninger til temaet. Ved å belyse min forforståelse ønsker jeg å fremme transparens i masteroppgaven. Dette vil jeg komme tilbake til i metodekapitlet, hvor jeg redegjør for min hermeneutiske vitenskapsteoretiske tilnærming i denne masteroppgaven.

1.5 Avgrensninger

Saksbehandleres arbeid med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet er et tema med et vidtrekkende omfang, og jeg kunne derfor valgt mange ulike teoretiske og metodologiske tilnærminger for å ta fatt på problemstillingen. Jeg vil derfor understreke at jeg kunne innhentet, tolket, analysert og forstått data på en annen måte enn jeg har gjort i denne oppgaven, og derav muligens kommet frem til et helt annet resultat. Som forsker og forfatter av dette masterprosjektet er det uunngåelig at valg jeg har gjort i arbeidet med denne undersøkelsen ikke setter preg på dens innhold. Jeg vil derfor redegjøre for hvilke avgrensninger jeg har tatt i arbeidet med denne masteroppgaven, for å tydeliggjøre hva studien min dekker.

En sentral avgrensning jeg har gjort i denne undersøkelsen omhandler valget av hvilken stemme jeg skal fremme i min studie. Når det opprettes en barnevernssak oppstår det to forskjellige parter som ofte innehar ulike syn i saken; barnevernet på den ene siden og familien på den andre siden. Følgelig kan fryktaspektet i barnevernet derfor studeres fra minst to sider; fra et brukerperspektiv eller fra et profesjonelt perspektiv. I denne oppgaven har jeg valgt å rette søkelyset mot det profesjonelle perspektivet ved å fremme saksbehandleres erfaringer av praksis. Dersom jeg hadde valgt å studere frykt gjennom brukerperspektivet ved å belyse minoritetsforeldres erfaringer med barnevernet, ville masteroppgavens resultater antakeligvis sett veldig annerledes ut. Denne avgrensningen har derfor hatt stor betydning for hvilken empiri som kommer frem i undersøkelsen. Ettersom det allerede eksisterer mer forskning som i større grad peker på hvordan frykt oppleves og skapes hos etniske minoriteter, har jeg besluttet å studere saksbehandleres erfaringer med hensikt om å gå i dybden på hvordan frykt *håndteres* som en del av møtet mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Jeg ønsker å supplere eksisterende forskning med å peke på hvordan saksbehandlere arbeider med utfordringene som frykt skaper i møtet mellom barnevernet og minoritetsforeldre.

Jeg har også tatt avgrensninger når det gjelder hvilken tidligere forskning som skal presenteres i masteroppgavens andre kapittel. Som tidligere beskrevet finnes det allerede flere studier som undersøker minoritetsfamiliers møte med barnevernet, og jeg må følgelig

avgjøre hvilke av disse som skal fremmes i mitt forskningskapittel. Utvalget av forskningslitteratur baserer seg på min tolkning av dets relevans i forhold til min undersøkelse, der hensikten var å danne et «bakteppe» for videre utforskning av temaet. Jeg har primært ønsket å lene meg på forskning gjort i nyere tid, men har også valgt å inkludere noen eldre studier som jeg oppfatter som særlig relevante i denne konteksten.

En annen avgrensning jeg har fattet i dette masterprosjektet handler om de teoretiske perspektivene jeg anvender i drøfting av mine funn, som presenteres i oppgavens tredje kapittel. Selv om det finnes flere relevante og interessante teorier som kunne blitt brukt for å drøfte og tolke datamaterialet, har jeg valgt å benytte Michel Foucaults maktteori og Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati. Denne avgrensningen ble tatt for å sikre at jeg kunne gjengi en grundig fremstilling av teoriene, som kunne anvendes i drøfting på en verdifull måte. Valget av disse teoriene har bidratt til å styre mitt blikk i arbeidet med undersøkelsens datamateriale, og har derfor satt preg på hvilken empiri som blir presentert i masteroppgavens analysekapittel.

Når det gjelder avgrensninger og valg jeg har fattet i henhold til undersøkelsens metode, gir jeg en utfyllende beskrivelse av disse i masteroppgavens fjerde kapittel.

I analysekapittelet har jeg måttet avgrense hvilke deler av datamaterialet som skal fremmes som undersøkelsens resultater. Her har jeg rettet søkelyset mot funn jeg har tolket som direkte relevante for problemstillingen, med hensikt om å utvikle temaer som besvarer denne. Dette innebærer at jeg har måttet velge bort interessant empirisk innhold fra intervjuene, ettersom jeg ikke har mulighet til å inkludere alle perspektiver som fremkommer i undersøkelsen.

1.6 Begrepsavklaringer

1.6.1 Saksbehandler

«Saksbehandler» beskriver i denne sammenhengen personer som har sosialfaglig utdanningsbakgrunn fra barnevern eller sosialt arbeid, og som arbeider hovedsakelig etter lov om barnevern (2021) i førstelinjetjenesten. Saksbehandlerne kan være ansatt i ulike

seksjoner i barneverntjenesten, men til felles har de at alle arbeider med familier som har etnisk minoritetsbakgrunn i sin yrkesutøvelse.

1.6.2 Etniske minoriteter og minoritetsforeldre

«Etniske minoriteter» omtaler en gruppe mennesker som er i mindretall fra majoriteten i lys av deres etniske opphav. I et samfunn er det ofte majoritetens kultur, språk, etnisitet og religion som reproduseres og tilskrives makt, og å være en del av en minoritet kan derfor bidra til følelser av diskriminering og avmakt (Rugkåsa et al., 2019, s. 71; Skytte, 2008, s. 15). I denne konteksten brukes begrepet for å beskrive personer som har en annen opprinnelse enn etnisk norsk.

Begrepet «etniske minoritetsforeldre» omtaler i denne masteroppgaven foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn som har barn under 18 år. Jeg anvender begrepene «etniske minoritetsforeldre» og «minoritetsforeldre» om hverandre, og refererer med dette til både første- og andregenerasjonsinnvandrere.

1.6.3 Frykt

«Frykt» forstås i denne sammenhengen som negative følelser som bekymring, frustrasjon, avmakt og mistillit knyttet til den norske barneverntjenesten. Frykt kan utspille seg på ulike måter, og det finnes ingen objektiv sannhet om hva frykt er. Det er derfor et begrep som må fortolkes av den enkelte som opplever eller oppfatter den hos andre.

1.7 Masteroppgavens oppbygging

I innledningskapittelet har jeg presentert bakgrunn for valg av tema og problemstillingen som denne masteroppgaven bygger på. Videre har jeg redegjort for min forforståelse og sentrale avgrensninger, samt forklart begreper som er sentrale for videre lesning av denne oppgaven.

I oppgavens andre kapittel vil jeg presentere tidligere forskning som har blitt gjort på feltet, for å danne et bakteppe for min undersøkelse. Presentasjonen av tidligere forskning viser til

barnevernets norske normative forståelser, overrepresentasjonen av minoritetsfamilier i barnevernet, frykten for barnevernet, og implikasjoner for tillit.

Kapittel tre er masteroppgavens teorikapittel. Der vil jeg redegjøre for Michel Foucaults maktbegrep og Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati, samt sentrale begreper innenfor deres teorier.

I kapittel fire gir jeg innsikt i metoden som er anvendt i denne undersøkelsen. Der redegjør jeg for min vitenskapsteoretiske tilnærming, og gir innsikt i intervjuformatet og informantene, transkribering og analyse av datamaterialet, samt vurderer forskningskvaliteten i denne undersøkelsen.

Kapittel fem består av masteroppgavens analyse og drøfting, der undersøkelsens funn presenteres gjennom en tematisk analyse. Temaene som avdekkes i analysen er: 1) *å bygge relasjon*, 2) *å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser*, 3) *å tilrettelegge*, og 4) *kritisk refleksjon rundt barnevernets organisering*. Disse drøftes deretter i lys av de teoretiske perspektivene som blir introdusert i kapittel tre.

Siste kapittel består av masteroppgavens avslutning, der jeg oppsummerer analysens funn og drøfting, og kontekstualiserer disse i lys av tidligere forskning. Videre konkluderer jeg i henhold til undersøkelsens problemstilling, før jeg kommer med anbefalinger til videre forskning. Avslutningsvis gir jeg noen avsluttende bemerkninger.

2 Tidligere forskning

I dette kapittelet vil jeg presentere et utvalg av tidligere forskning som handler om etniske minoritetsfamiliers møte med den norske barneverntjenesten. Forskningslitteraturen danner et bakteppe for min undersøkelse, og plasserer mine funn inn i en større kontekst. Møtet mellom etniske minoritetsfamilier og barneverntjenesten er et aktuelt tema i forskning om barnevern, og det finnes allerede et bredt utvalg av litteratur som utforsker dette. Denne presentasjonen utgjør dermed bare et utsnitt av forskningslitteraturen som eksisterer på feltet. Forskingen som presenteres er valgt ut på grunn av min tolkning om dets relevans for min problemstilling, med hensikt om å kontekstualisere masteroppgavens funn.

2.1 Norske normative forståelser

Selv om familieliv og foreldreskap i utgangspunktet utgjør en del av individets privatliv, er det i den norske staten en vanlig praksis at offentlige instanser inkluderes i familieprosjektet. Allerede fra barnets fødsel mottar familier både råd og veiledning fra ulike offentlige organer om hvordan de kan praktisere godt og trygt foreldreskap, hvor disse verdiene er tuftet på norske normer og tradisjoner (Paulsen et al., 2014, s. 16; Tembo et al., 2020, s. 2). En forutinntatt holdning til hva «normal» omsorg og oppdragelse innebærer, kan gjøre at perspektiver som faller utenfor den normative forståelsen blir marginalisert og annengjort (Ursin et al., 2022, s. 29; Van Der Weele & Fiecko, 2020, s. 128). Slik kan etniske minoritetsforeldre føle seg misforstått i møte med den norske barneverntjenesten, og struktureringen av barnevernet kan medføre at minoritetsgrupper ikke inkluderes i samfunnet på lik linje med majoritetsbefolkningen (Fylkenes et al., 2018, s. 202).

Wathne og Kisuule (2023) finner i sin forskning at minoritetsforeldre opplever at de mangler kunnskap om hva det betyr å være en «riktig forelder» i henhold til den norske forståelsen (s. 7). Bø (2017) har studert den andre siden av saken, og finner at kulturelle ulikheter i syn og holdninger til barneoppdragelse er en av de største utfordringene saksbehandlere i barnevernet opplever i samarbeidet med etniske minoritetsfamilier (s. 76). At den norske majoritetskulturen blir en målestokk som «de andre» vurderes ut fra, bidrar til å skape annengjøringsprosesser i samfunnet (Rugkåsa et al., 2015, s. 105). Fylkenes et al. (2018)

understreker derfor at barnevernets organisering bør nyanseres for å legge til rette for mangfoldig deltakelse, og slik unngå ytterligere diskriminering og marginalisering av etniske minoritetsforeldre (s. 202).

Kriz og Skivenes (2010) har gjort en studie hvor de sammenligner hvordan norske og engelske barnevernsarbeidere håndterer kulturelle ulikheter i møte med etniske minoritetsfamilier. Både norske og engelske saksbehandlerne rapporterte at de kunne oppleve store utfordringer i samarbeidet med etniske minoritetsklinter, hovedsakelig knyttet til kommunikasjonsproblemer og kulturelle ulikheter (s. 15). Forskerne finner derimot en klar forskjell i hvordan barnevernsarbeiderne i de ulike nasjonene forholdt seg til disse utfordringene. De norske saksbehandlerne utøvde en praksis der «de andre» skulle lære seg norske verdier og institueres i den norske velferdsstaten, mens de engelske barnevernsarbeiderne heller var opptatt av å ikke opptre undertrykkende ved å påtvinge minoritetsfamilier den engelske majoritetskulturen (s. 4). Denne oppfatningen av norsk praksis i barnevernet omtales også i Fylkenes et al. (2015), som beskriver at minoritetsforeldre ofte opplever en forventning fra tjenesten om at de skal tilegne seg «norske omsorgspraksiser» (s. 90). Det norske barnevernsarbeidet utøves på et verdigrunnlag som springer ut fra majoritetens normer, der oppfatningen om hva som er «en god oppvekst» blir tatt for gitt og betraktet som det universelle idealet (Paulsen et al., 2014, s. 16; Rugkåsa et al., 2019, s. 69).

2.2 Overrepresentasjon av minoritetsfamilier i barnevernet

Etniske minoritetsfamilier utgjør en overrepresentert brukergruppe i den norske barneverntjenesten, både når det gjelder hjelpetiltak og omsorgsovertakelser (Berg & Paulsen, 2015, s. 153; Paulsen et al., 2014, s. 3; Ursin et al., 2022, s. 28). Det kan være ulike og sammensatte årsaker til denne utviklingen, noe Paulsen et al. (2014) belyser i sin forskning. De peker blant annet på *kulturelle og minoritetsrelaterte faktorer* som en mulig årsak til overrepresentasjon, som innebærer at minoritets- og majoritetsbefolkningen innehar ulike forventninger til hvordan en skal praktisere barneomsorg og oppdragelse (s. 4). En slik forståelse er i tråd med forskningslitteraturen jeg belyste under forrige avsnitt, som understreker at majoritetskulturen fungerer som en normativ målestokk for ideell praksis. Synet på barn, foreldre og familieliv er en sosial konstruksjon som varierer avhengig av tid og sted,

og det er derfor en naturlig konsekvens at det kan oppstå spenninger når ulike forståelser møtes i flerkulturelle samfunn (Fylkenes et al., 2018, s. 197; Ursin et al., 2022, s. 28).

Paulsen et al. (2014) presenterer at en annen sentral årsak til overrepresentasjonen i barnevernsstatistikken kan skyldes at etniske minoritetsfamilier ofte er mer *sosioøkonomisk vanskeligstilte* enn den øvrige befolkningen, og har en lavere grad av sysselsetting og inntekt (s. 4). Denne faktoren diskuteres også i Staer og Bjørknes (2015), som peker på sosioøkonomiske forhold som hovedårsaken til minoritetsforeldres overrepresentasjon. De kritiserer tidligere forskning som omtaler minoritetsgruppers overrepresentasjon i barnevernet for å ikke inkludere slike årsaksforklaringer (s. 26). Store familiekonstellasjoner, mottak av sosiale ytelser og fattigdom, lav utdanning og enslig foreldreskap er faktorer som i høy grad assosieres med minoritetsfamilier. Samtidig er alle disse elementene forbundet med en økt risiko for inngripen fra barneverntjenesten (Staer & Bjørknes, 2015, s. 27). Det blir derfor viktig å forstå etniske minoritetsforeldres overrepresentasjon i barnevernet i et videre format; ikke bare i lys av etnisitet, men også gjennom en bredere forståelse av familienes sosioøkonomiske posisjonering (Fylkenes et al., 2015, s. 94).

2.3 Frykten for barnevernet

Frykt utgjør en sentral del av møtet mellom familier og barneverntjenesten, og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn har ofte en enda mer fremtredende frykt enn den øvrige befolkningen (Berg et al., 2017, s. 68; Haugen et al., 2018, s. 5). Fylkenes et al. (2015) har gjennomført en undersøkelse av hvilke faktorer som ligger til grunn for den utbredte frykten blant etniske minoriteter. Her finner de at frykt i liten grad stammer fra reelle erfaringer av møter med tjenesten, men heller knyttes til et sett med negative rykter som florerer i minoritetenes sosiale miljøer (s. 87). De avdekker tre sentrale oppfatninger av barneverntjenesten som bidrar til å skape frykt blant etniske minoriteter, nemlig: 1) *barnevernet bare tar barn*, 2) *barnevernet går ikke i dialog med foreldre*, og 3) *barnevernet diskriminerer*.

At barnevernets primære anliggende er å ta barn fra familier er en gjennomgående oppfatning i etniske minoritetsmiljøer. Denne forståelsen støttes av et bredt omfang av forskning på feltet, blant annet Marthinsen et al. (2013). De finner at foreldre med etnisk

minoritetsbakgrunn oftere har en større forestilling om at barnevernet er et maktorgan som er skapt for å ta barna deres, sammenlignet med etnisk norske foreldre. Minoritetsforeldres oppfatning av barnevernet retter seg mot kontrollmandatet i tjenesten, og foreldrene mangler innsikt i hjelpefunksjonen som står sterkt i organisasjonens verdigrunnlag. Involvering fra barnevernet fremstår derfor som særdeles skremmende, ettersom konsekvensene av inngripen fra tjenesten kan være fatale for familiene (Fylkenes et al., 2015, s. 88).

Oppfatningen av at barnevernet ikke går i dialog med foreldre stammer fra en forståelse om at tjenesten ikke inkluderer minoritetsforeldre i viktige beslutningsprosesser som omhandler deres familieliv. Minoritetsforeldrene som delte sine erfaringer i Fylkenes et al. (2015) sitt forskningsprosjekt hevdet at barnevernet verken etterspør eller vektlegger foreldres synspunkter, kunnskaper eller verdier (s. 90), og at samtaler med saksbehandlere ofte preges av enveiskommunikasjon (s. 89). Haugen et al. (2018) rapporterer også om at minoritetsforeldre frykter barnevernet på bakgrunn av deres manglende innflytelse og fravær av samarbeid i tjenesten (s. 5). Anerkjennelse og kommunikasjon er helt avgjørende faktorer for tillitsbygging i det profesjonelle relasjonsarbeidet, der fravær av disse elementene innebærer det motsatte; mistillit og frykt (Paulsen et al., 2018, s. 20).

Foreldrene som ble intervjuet av Fylkenes et al. (2015) hevdet at barnevernet diskriminerer, blant annet gjennom å unnlate å gi minoritetsfamilier informasjon og veiledning i norske omsorgsverdier (s. 91). Wathne og Kisuule (2023) finner også at nyankomne etniske minoriteter opplever en sterk statlig forventning om at de skal tilpasse seg norske normer, men en mangelfull innføring i hva dette innebærer (s. 7). Å gi informasjon om barnevernets rolle og veiledning i norske oppdragelsesnormer fremmes som en viktig del av arbeidet med å forebygge frykt (Haugen et al., 2018, s. 12-14), men ettersom barnevernet er en tjeneste som allerede har et stort kapasitetsproblem blir dette ofte nedprioritert (Haugen et al. 2019, s. 9). Manglende informasjonsformidling i minoritetsmiljøer bidrar til å svekke foreldrenes forutsetninger for å kunne imøtekomme barnevernets forventninger til foreldreskap. Diskrimineringen foreldrene peker på er dermed forankret på strukturnivå (Fylkenes et al., 2015, s. 92).

Frykten for barneverntjenesten beveger seg også utover til andre instanser i den norske velferdsstaten. Etater som skole, barnehage og helsestasjon er juridisk forpliktet til å melde fra til barnevernet dersom de mistenker omsorgssvikt og vold. Handulle og Vassenden (2021) har undersøkt hvordan somaliske foreldre etterstreber å fremstille en norsk middelklasseidentitet i møte med skole- og barnehagepersonell, i frykt for å bli negativt oppfattet og rapportert til barnevernet. Foreldrene i denne undersøkelsen forteller at de frykter at personalet vil vurdere deres omsorgsevne basert på faktorer som etnisk bakgrunn og religion, og at disse trekkene vil overskygge at de er ressurssterke og sosialt mobile (s. 473). En slik oppfatning samsvarer med erfaringer som foreldrene i Fylkenes et al. (2015) rapporterer om, der de forteller at barnevernet jobber ut fra en negativ stereotypi om at «muslimsk oppdragelse» er autoritær og for streng (s. 90). Også Tembo et al. (2020) finner at minoritetsforeldre oppfatter skole, barnehage og helsevesen som offentlige etater for gransking av foreldreskap, som kontrollerer familier med hensikt om å rapportere dem til barnevernet (s. 6). Mistanken om fordommer og stigmatisering hos profesjonsutøvere preger hvordan foreldrene opptrer i møte med skole og barnehage, med hensikt om å redusere deres risiko for å meldes til barnevernet fra øvrige instanser (Handulle & Vassenden, 2021, s. 473).

2.4 Implikasjoner for tillit

Selv om en stor andel av den eksisterende forskningen om barnevernets arbeid med minoritetsfamilier peker på utfordringer og frykt, finnes det også flere undersøkelser som retter søkelyset mot gode erfaringer av tillit og samarbeid mellom partene. Funn fra Ipsos-rapporten fra 2017, viser at tilliten til barnevernet øker i takt med direkte erfaringer med tjenesten (s. 64). Med andre ord er mistilliten til barnevernet mer utbredt blant familier som ikke har egne erfaringer av kontakt med tjenesten, men som baserer sin kunnskap om barnevernet på informasjon og rykter fra deres sosiale miljø (Ipsos, 2017, s. 65). Dette tyder på at en økt kjennskap til barnevernet henger sammen med en høyere grad av tillit.

Funn fra tidligere forskning indikerer at minoritetsfamiliers grad av tillit til barnevernet baserer seg på relasjonen de har til sine saksbehandlere. Terrefe (2023) finner at foreldre

som forteller om tillitsfulle erfaringer med barnevernet omtaler sine saksbehandlere som åpne, omsorgsfulle, rettferdige, empatiske og gode til å lytte (s. 97). Fylkenes og Netland (2012) undersøker også hvilke faktorer som fremmer tillit hos minoritetsforeldre, der funnene i likhet med Terrefe (2023) peker i retning av saksbehandlers fremtoning i møte med familiene. De presenterer tre fremtredende fremgangsmåter for at saksbehandlere kan bygge tillit i arbeidet med minoritetsfamilier, nemlig ved å: 1) å ta foreldrenes behov og ønsker på alvor, 2) å være tilgjengelig for kommunikasjon, og 3) å formidle informasjon på en åpen og forståelig måte (s. 225). Å være åpen er en faktor som fremmes som tillitsbyggende i både Terrefe (2023) og Fylkenes og Netland (2012) sin forskning. Saksbehandlers åpenhet i møte med foreldre refererer til å være transparent ved å gi familiene innsikt i vurderinger og forutsigbarhet i saken som angår dem (Fylkenes & Netland, 2012, s. 229; Terrefe, 2023, s. 97). Åpenhet hos saksbehandlerne medfører at foreldrene føler tillit og våger å åpne seg i større grad i møtet med barneverntjenesten (Terrefe, 2023, s. 98).

På et mer strukturelt nivå fremmes informasjonsformidling og forebyggende arbeid som viktige virkemidler for å fremme tillit til barnevernet blant etniske minoriteter. Å informere landets innbyggere om barnevernets rolle, oppdragelse og familieliv, samt gi minoritetsbefolkningen en innføring i «norske normer og praksiser», fremmes av Haugen et al. (2014) som en sentral del av å forebygge frykt og fremme tillit til barnevernet i samfunnet (s. 14). Informasjonsformidling kan praktiseres ved at barnevernet direkte deler informasjon på arenaer som voksenopplæring og introduksjonsprogrammet (Haugen et al., 2014, s. 8), eller gjennom samarbeid med andre instanser som helsestasjon, barnehage, asylmottak og flyktingtjenesten (Haugen et al., 2014, s. 10). Ali (2015) argumenterer for at informasjon om barnevernets arbeid og barnevernloven bør gjøres tilgjengelig på minoritetenes egne språk, både i skriftlig og muntlig format. Slik kan minoritetsfamilier som har lite – eller ingen – kjennskap til barnevernet få tilgang på forståelig og korrekt informasjon om barnevernets rolle, som kan ha en tillitsbyggende effekt i minoritetsmiljøene (s. 149).

3 Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for Michel Foucaults forståelse av makt, og Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati. Disse teoretiske perspektivene vil anvendes i drøftingen av mine funn i analysen, for å utforske hvordan saksbehandlere arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten.

3.1 Michel Foucaults maktbegrep

Filosofen Michel Foucault regnes som en av etterkrigstidens fremste samfunnsvitere, og hans verker har hatt stor innflytelse i sosiologien (Aakvaag, 2008, s. 298; Eliassen, 2016, s. 8; Foucault, 2002, s. 7). Han har bidratt med mange sentrale begreper som anvendes i samfunnsvitenskapen i dag, men særlig hans forståelse av makt blir trukket frem som en av hans mest sentrale teorier. Foucaults maktforståelse bryter med den kanskje mest kjente forståelsen av begrepet, som betegner makt som prosessen der A får B til å gjøre noe mot sin vilje. Ifølge Foucault må undersøkelser av makt flyttes fra en forståelse av tvang og vilje, til en undring om hvor «vilje» i det hele tatt kommer fra (Foucault, 2002, s. 11).

3.1.1 Governmentality og selvteknologi

Ifølge Foucault utøves ikke makt med bruk av vold, straff og tuk, men heller gjennom å forme individet gjennom disiplin, læring og oppdragelse (Eliassen, 2016, s. 120). Denne formen for makt knyttes til hans begrep om *governmentality*, som handler om å styre individers handlinger gjennom å anvende subtile virkemidler heller enn suveren makt (Foucault, 2002, s. 14). Målet med *governmentality* er å forme individers spontane reflekser gjennom å utvikle vaner og mønstre, slik at forholdene legges til rette for å fremme ønsket atferd hos de styrte individene (Eliassen, 2016, s. 120; Foucault, 2002, s. 64). Slik utvikles *selvteknologier* som en form for makt som individet påfører seg selv, gjennom å fremme ledelse av selvet gjennom disiplinering av enkeltindividet (Eliassen, 2016, s. 232). Foucault beskriver selvteknologier som «en viten og et herredømme man kunne kalle kroppens politiske teknologi» (Foucault, 2020, s. 30). Gjennom *governmentality* og utviklingen av selvteknologier kan styringen av et samfunn foregå på en indirekte måte, gjennom å lede individene frem til det ønskede målet på en subtil, men bevisst måte (Foucault, 2002, s. 50).

3.1.2 Panoptisk disiplinering

Tett forbundet med governmentality og selvteknologi fremmes teorien om *panoptisk disiplinering* som et kjernebegrep i Foucaults forståelse av makt. Begrepet er oppkalt etter Jeremy Benthams panoptiske fengselsmodell, som ble utformet ved at de innsatte i fengselet var isolerte i hver sin celle under kontinuerlig overvåkning og gransking. Ifølge Foucault var denne konstellasjonen det klareste bildet på maktformen som gjennomsyrrer det moderne samfunnets institusjoner, ved at det blir bredt «et fengselsaktig nett av kontroll og overvåkning» over samfunnet (Aakvaag, 2008, s. 314). Den panoptiske disiplineringen kan forstås som samfunnets «sikkerhetsteknologi» (Eliassen, 2016, s. 234), som Foucault selv omtaler som «blikkene som skulle se uten å bli sett» (Foucault, 2020, s. 173).

Det usynlige nettet av overvåkning i samfunnsstrukturene har som formål å opprettholde sosial orden og kontroll i samfunnet, ved å temme og forme individet – eller *kroppen* – til å handle i tråd med ønsket atferd (Aakvaag, 2008, s. 314). Et sentralt fundament i den panoptiske disiplineringen av kroppen er dermed at institusjonene bygger på omfattende sanksjonsapparater. Disse trer i kraft ved at ønsket og «korrekt» atferd belønnes, og at avvikende atferd straffes. Slik skal kroppen lære og lystre i tråd med sanksjonsapparatet som ligger forankret i samfunnet (Aakvaag, 2008, s. 315).

Det overordnede målet med den panoptiske disiplineringen er å skape det Foucault omtaler som føyelige og disiplinerte kropper som har mistet sin naturlige rytme, og som derfor kan formes og styres som «produktivkraft» i samfunnsmaskineriet (Foucault, 1994, gjengitt av Aakvaag, 2008, s. 316). Dette innebærer at de panoptiske institusjonene frarøver individet dets frihet, og underkaster det en disiplin som omformer kroppene til lydige verktøy i samfunnets tjeneste (Aakvaag, 2008, s. 317).

3.1.3 Oppsummering av Foucault

Ifølge Foucault utspilles makt ikke bare på strukturnivå, men også på individnivå. Gjennom governmentality og selvteknologi blir individer ikke bare *objekter* for makt, men formes også til *subjekter* som utøver makt på seg selv. Gjennom panoptisk disiplinering blir samfunnets institusjoner redskaper for å opprettholde sosial orden og kontroll, ved å forme individene til

å handle i tråd med «korrekt» atferd. Makt forstås ikke av Foucault som bare noe som utøves fra toppen og ned, men også som en dimensjon innad i individene selv. Hans maktforståelse kaster dermed lys over kompleksiteten i maktforholdene i samfunnet, og kan derfor være et sentralt perspektiv å fremme i analyser av sosialfaglige fenomener.

3.2 Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati

«Street-level bureaucracy», eller på norsk; bakkebyråkrati, er en teori utviklet av den amerikanske statsviteren Michael Lipsky, som beskriver arbeidsforholdene til profesjonsutøvere ansatt i byråkratiske tjenester (Djupvik & Eikås, 2016, s. 67). En bakkebyråkrat er en person som jobber i det laveste hierarkiske nivået i en organisasjon, som har ansvar for å forvalte samfunnets goder og byrder ved å distribuere disse ut til brukere av tjenesten. Eksempler på yrker som Lipsky omtaler som bakkebyråkrater er blant annet sosialarbeidere, lærere, politibetjenter og helsearbeidere. Bakkebyråkratene er altså organisasjonens «ansikt utad», og er utøvere av politikk gjennom å levere offentlige tjenester ut til befolkningen på «bakkenivå» (Lipsky, 2010, s. 3). Dette kan imidlertid være et utfordrende ansvar, ettersom de politiske føringene som styrer bakkebyråkratenes arbeid ofte kan være preget av uklare og motstridende målsettinger (Djupvik & Eikås, 2016, s. 67).

3.2.1 Skjønnsutøvelse

Skjønnsutøvelse er en viktig del av bakkebyråkratenes yrkesutøvelse, ettersom de arbeider innenfor en ramme med diffuse føringer for håndtering av ulike problemstillinger (Djupvik & Eikås, 2016, s. 68; Lipsky, 2010, s. 3). Arbeidsoppgavene til tjenesteytere på bakkeplan er ofte situasjonsbetingede og lar seg derfor ikke standardisere, siden en stor del av arbeidet består av møter med mennesker og kompleksiteten det innebærer (Lipsky, 2010, s. 15). Kombinasjonen av uklare målsettinger fra øvrig hold på den ene siden, og den skjønnsbaserte håndteringen av disse på den andre siden, gjør at bakkebyråkratene får et viktig ansvar for å både formulere og utøve politikk (Lipsky, 2010, s. 13).

3.2.2 Spenningsforhold og ressursmangler

Et grunnleggende trekk ved bakkebyråkraters yrkesutøvelse er at de står i et spenningsforhold mellom forventninger fra klienter og profesjonsetikk på den ene siden, og krav og føringer fra den byråkratiske strukturen i tjenesten på den andre siden (Lipsky, 2010, s. 4). Bakkebyråkratene må utføre sine arbeidsoppgaver under forhold preget av store begrensninger på tid, ressurser, kapasitet og økonomiske midler, og arbeidspresset blir derfor svært belastende for yrkesutøverne (Djupvik & Eikås, 2016, s. 72; Lipsky, 2010, s. 29). Den overveldende arbeidsmengden gjør at bakkebyråkratene ikke alltid evner å arbeide i tråd med sitt mandat (Lipsky, 2010, s. 30), og at brukere av tjenesten derfor ikke alltid behandles i samsvar med organisasjonens normer for god praksis (Djupvik & Eikås, 2016, s. 72). Det kan for eksempel innebære at sosialarbeidere ikke får satt av tid til å gjennomføre viktige møter med klienter, fordi de er opptatt med en stadig økende mengde papirarbeid (Lipsky, 2010, s. 29). Det anstrengende spenningsforholdet mellom klienters behov for hjelp og organisasjonens krav til effektivitet, oppleves ofte som svært belastende for den enkelte.

3.2.3 Mestringsstrategier

På grunn av det fremtredende presset som ligger latent i de byråkratiske tjenestene, må tjenesteyterne på bakkeplan utvikle metoder for å håndtere belastningene fra omgivelsene. Disse metodene omtales av Lipsky som *mestringsstrategier*. Mestringsstrategiene utspiller seg ofte som et ubevisst og ureflektert atferdsmønster som den profesjonelle inntar i møte med sine arbeidsoppgaver, med hensikt om å lette på presset de opplever (Djupvik & Eikås, 2016, s. 76). Mestringsstrategiene kan fremtre på ulike måter, men til felles har metodene at de søker å forenkle og innskrenke arbeidsoppgavene til tjenesteyterne, med hensikt om å forminske ressursmanglene i den byråkratiske strukturen (Lipsky, 2010, s. 83). I det sosialfaglige arbeidsfeltet kan en mestringsstrategi for eksempel innebære at saksbehandlere utvikler ulike stereotypier som de plasserer klienter inn i, med hensikt om å kunne standardisere arbeidet i større grad. Slik kan bakkebyråkratene begrense behovet for å foreta skjønnsbaserte vurderinger i møte med brukere av tjenesten, og slik rasjonere både tid og kapasitet i sin arbeidshverdag (Djupvik & Eikås, 2016, s. 81). Slik bidrar mestrings-

strategier til å redusere kompleksiteten og de unike aspektene ved sakene bakkebyråkratene arbeider med, for å gjøre arbeidshverdagens oppgaver mer håndterbare (Lipsky, 2010, s. 83).

Selv om mestringsstrategier på mange måter kan betraktes som en nødvendig del av bakkebyråkratenes arbeidshverdag, er yrkesutøvernes forenklinger likevel ikke fri for konsekvenser. På den ene siden kan forenklingen av yrkesutøvelsen medføre at klientene som blir gjort til gjenstand for mestringsstrategien oppleve at hjelpen de mottar ikke er tilpasset deres individualitet, og føle at yrkesutøvere ikke tar hensyn til deres unike historie (Djupvik & Eikås, 2016, s. 81). På den andre siden er bakkebyråkratene forvaltere av politikk, og står ansvarlige for fordelingen av samfunnets goder og byrder. Det er med andre ord tjenesteytere på bakkeplan som avgjør hvilke samfunnsmedlemmer som skal hjelpes og hvem som skal straffes. Slike vurderinger innebærer en høy grad av makt, og det kan derfor være problematisk dersom beslutningene som fattes baserer seg på forenklende mestringsstrategier i arbeidet med saken (Lipsky, 2010, s. 84).

3.2.4 Oppsummering av Lipsky

Lipskys teori om bakkebyråkrati illustrerer hvilke utfordringer og dilemmaer som yrkesutøvere på bakkeplan står ovenfor i sitt daglige arbeid. Teorien kaster lys over hvordan strukturelle krav og ressursmangler kan påvirke kvaliteten på tjenestene som leveres, og hvordan tjenesteyterne må navigere i arbeidsfeltet med å benytte skjønn og mestringsstrategier. Selv om disse elementene er nødvendige virkemidler for å håndtere den overveldende arbeidsmengden bakkebyråkratene står ovenfor, kan de ha betydelige konsekvenser både for tjenestemottakerne og for samfunnet som en helhet. Lipskys teori kan derfor være et sentralt perspektiv å anvende i undersøkelser av byråkratiske velferds-tjenester, for å utforske viktige dimensjoner av yrkesutøvelsen som utføres innenfor disse institusjonene.

4 Metode

Begrepet «metode» stammer fra det greske ordet «methodos» som betyr «veien til målet» (Thaagard, 2018, s. 53). Metode handler altså om fremgangsmåten forskeren har tatt i bruk for å komme frem til sitt resultat (Skilbrei, 2019, s. 13). I dette kapittelet skal jeg redegjøre for den metodiske tilnærmingen jeg har anvendt i mitt masterprosjekt.

4.1 Vitenskapsteoretisk posisjon

Vitenskapsteori er en samlebetegnelse på ulike metoder for hvordan man kan forstå kunnskap (Thomassen, 2006, s. 15), og Dag Jensen (2021) beskriver begrepet som en systematisk refleksjon og studie av vitenskap (s. 14). Forskerens vitenskapsteoretiske posisjonering avgjør altså hva som oppfattes som kunnskap og hvordan dette produseres (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 69), og har derfor stor innvirkning i hele forskningsprosessen. Under dette avsnittet vil jeg redegjøre for min vitenskapsteoretiske posisjonering i arbeidet med denne masteroppgaven, som retter seg mot en fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming til vitenskap.

Denne masteroppgaven er utviklet i et samfunnsvitenskapelig fagfelt, hvor jeg studerer hvordan mennesker forstår og handler innenfor en kontekst i deres liv. Det er derfor viktig at den vitenskapsteoretiske tilnærmingen jeg anvender evner å belyse kompleksiteten dette innebærer. Den fortolkende vitenskapsteoretiske tilnærmingen representerer en bred tradisjon i vitenskap om mennesker og samfunn, og legger til grunn at mennesker handler ut fra intensjoner og har bestemte forståelser av situasjonene de er i (Jensen, 2021, s. 76). Individet, og hvordan det forstår og tolker sine omgivelser, står her i sentrum. Den fortolkende tilnærmingen fremhever altså meningsdimensjonen ved menneskelige og sosiale forhold, og målet er å forstå denne dimensjonen gjennom å tolke uttrykk som tale og atferd, med hensikt om å avdekke meningsinnholdet i disse (Jensen, 2021, s. 78). Ut av den fortolkende tilnærmingen springer fenomenologi og hermeneutikk som to sentrale kunnskapstradisjoner, og disse har satt preg på mitt blikk i arbeidet med denne undersøkelsen.

4.1.1 Fenomenologi

Fenomenologi kommer fra de greske ordenene «phainomenon» som betyr «fremtoning», og «logos» som betyr «lære». Fenomenologi handler altså om læren om det som viser seg eller kommer til syne (Jensen, 2021, s. 102; Thomassen, 2006, s. 82). I fenomenologien rettes søkelyset mot verden slik den erfares og oppleves fra et subjektsperspektiv, og det er den levde erfaringsverden vi søker å avdekke og forstå (Thomassen, 2006, s. 83). Enklere sagt kan man si at fenomenologien undersøker hvordan individer erfarer verden (Jensen, 2021, s. 102), med hensikt om å beskrive sosiale fenomener og den virkelige verden basert på hvordan mennesker oppfatter den (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45). Menneskers «livs-verden» forstås i fenomenologien som grunnlaget for vitenskapelig kunnskap (Thomassen, 2006, s. 84), hvor de erfaringsnære beskrivelsene til individet brukes til å danne grunnlaget for å forstå mer vidtrekkende temaer utover den enkeltes fortellinger (Jensen, 2021, s. 106). Denne masteroppgaven forankres altså i en fenomenologisk posisjonering, ettersom jeg undersøker erfaringene og opplevelsene til saksbehandlere i barneverntjenesten. Det er deres livsverden som danner grunnlaget for en økt innsikt i hvordan barnevernet arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt.

4.1.2 Hermeneutikk

Filosofisk hermeneutikk utforsker hvordan menneskelig eksistens er fortolkende og forstående, og et sentralt holdepunkt i kunnskapstradisjonen er å forstå mennesket som «et tolkende dyr». Det innebærer at tolking er menneskets grunnleggende væremåte, og hermeneutikken er derfor opptatt av hvilke elementer som er essensielle i menneskets tolkende praksis (Jensen, 2021, s. 79). Individet tolker, forstår og orienterer seg i sine omgivelser ut fra hva det har tilegnet seg gjennom tradisjon og historisk liv (Jensen, 2021, s. 80; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 74). Det tolkende dyret stiller med andre ord ikke nøytralt i sine omgivelser, og slik blir fordommer og forforståelser en sentral del av den hermeneutiske kunnskapstradisjonen (Jensen, 2021, s. 80; Thomassen, 2006, s. 86).

I vanlig tale har ordet «fordommer» en negativ klang, men denne forståelsen ligger ikke til grunn i hermeneutikkens tilnærming til begrepet. Filosofen Hans-Georg Gadamer er særlig kjent for sine bidrag innenfor hermeneutikken, og han uttrykker at det er menneskets

fordommer og forforståelse som danner utgangspunktet for hvordan det kan forstå verden (Thomassen, 2006, s. 86). Det er individets historisk betingede og uomgjengelige fordommer som danner grunnlaget for dets forståelseshorisont (Thomassen, 2006, s. 87), som utgjør selve hovedelementet for å utvikle ny innsikt og kunnskap. Ifølge Gadamer oppstår det en «horisontsammensmelting» når individets forståelseshorisont møter en ny måte å forstå verden på, og slik kan man få utfordret og eventuelt revidert sine fordommer og sin forståelse av verden (Jensen, 2021, s. 80).

Hermeneutikken utgjør en sentral del av denne masteroppgaven, ettersom både jeg som forsker og mine informanter bærer med oss våre særegne forståelseshorisonter som virker inn når vi tolker verden og dets meningsinnhold. Våre forforståelser og fordommer gjør at vi ikke kan stille nøytrale i omgivelsene rundt oss. For meg som forsker i denne undersøkelsen innebærer det at jeg ikke evner å gripe an prosjektet på en objektiv måte, og min forståelseshorisont vil både bevisst og ubevisst virke inn i alle deler av dette prosjektet. Den kan påvirke alt fra hvilken litteratur jeg oppfatter som relevant å inkludere i kapittelet om tidligere forskning, til hvilke historier fra intervjuene jeg velger å fremme i analysen. Med andre ord kan det hende at en medstudent hadde grepet om denne oppgaven på en helt annen måte enn hva jeg gjør.

For informantene som er intervjuet i denne undersøkelsen virker også deres forforståelse og fordommer inn. Når saksbehandlerne forteller om sine erfaringer av arbeid med etniske minoritetsfamilier i barneverntjenesten, vil deres historier være basert på personlige tolkninger av fenomenet. Det finnes ingen objektiv sannhet som beskriver hvordan barnevernsarbeidet fungerer «svart på hvitt», så informantene reflekterer over problemstillingen i lys av hva de tolker som realiteten gjennom deres individuelle forståelseshorisont. Slik utgjør hermeneutikk en sentral del av denne masteroppgaven, ettersom den økte innsikten kommer frem på bakgrunn av menneskers fordommer og forforståelser.

4.2 Kvalitativ metode

Innenfor samfunnsvitenskapelige fagfelt skiller en mellom kvalitative og kvantitative forskningsmetoder. Valget av hvilken metode som skal anvendes i et forskningsprosjekt,

handler om spørsmålet en ønsker å finne svar på i undersøkelsen (Skilbrei, 2019, s. 14). Mens den kvantitative forskningsmetoden innhenter målbare data i form av tall og statistiske sammenhenger, søker kvalitative metoder på den andre siden å innhente og fortolke dypere innsikt i meningsinnhold og sammenhenger i fenomenet en forsker på (Skilbrei, 2019, s. 14; Thomassen, 2006, s. 72). For meg som skal undersøke hvordan saksbehandlere arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet, er det hensiktsmessig å anvende en kvalitativ forskningsmetode for å kunne samle innholdsrik og kompleks data. De tre vanligste metodene som benyttes i kvalitativ forskning er observasjonsstudier, intervjustudier og tekstanalyse (Skilbrei, 2019, s. 57). Ettersom min problemstilling søker innsikt i saksbehandlers erfaringer og opplevelser, besluttet jeg at kvalitative intervju ville være den beste metoden for å innhente data i masterprosjektet. Ved å benytte kvalitative intervjuer i en undersøkelse vil forskeren få tak på informantens erfaringer, opplevelser og refleksjoner gjennom å snakke direkte med dem (Skilbrei, 2019, s. 65). Slik kan forskere innhente omfattende og dyptgående innsikt i andre menneskers synspunkter i fenomenet de ønsker å studere (Thagaard, 2018, s. 89).

4.2.1 Kvalitative intervju

Kvalitative intervjuer kan gjennomføres på forskjellige måter. For eksempel kan intervjuene gjennomføres med én enkelt informant i individuelle intervjuer, eller man kan samle flere informanter i et gruppeintervju. Det finnes både oppsider og nedsider ved begge metodene, men jeg besluttet å gjennomføre individuelle intervjuer med mine informanter i dette masterprosjektet. Hovedårsaken bak dette var at jeg ville utforske den enkeltes erfaringer på et dypere nivå, og ha mulighet til å aktivt følge opp historiene som ble presentert i intervjuet. Ved å gjennomføre individuelle intervjuer får forskeren bedre tak på den særegne fortellingen og fortolkningen til informantene enn ved bruk av gruppeintervju (Skilbrei, 2019, s. 67). Jeg hadde en hypotese om at et gruppeintervju kunne medføre at noen av informantene «forsvant i mengden», og at det ville bli vanskeligere å tre forbi overflaten og få tak på konkrete og dype beskrivelser av den enkeltes opplevelser. I tillegg fremsto prosessen med å organisere et gruppeintervju som langt mer utfordrende enn ved individuelle intervju, ettersom jeg på toppen av å finne nok informanter som ville delta, også

måtte finne et tidspunkt som ville passe for alle deltakerne på samme tid. Målet med å gjennomføre et gruppeintervju er å oppnå en løs og ustrukturert dynamikk, der deltakerne kan spille på og inspireres av hverandres bidrag. Slik kan det komme frem forskjellige synspunkter på temaet som utforskes (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 179; Skilbrei, 2019, s. 70). På bakgrunn av dette ble gruppeintervju vurdert som en aktuell intervjumetode i begynnelsen av prosjektet, men ble avskrevet på grunn av de overnevnte grunnene. Gruppeintervju kunne imidlertid vært en aktuell metode dersom denne masteroppgaven ble skrevet med en partner, men ettersom jeg arbeider med denne undersøkelsen på egenhånd vurderte jeg at individuelle intervjuer var den beste metoden for mitt prosjekt innenfor de gitte rammene.

4.2.2 Semistrukturerte individuelle intervju

Individuelle intervjuer kan struktureres på ulike måter, og det skilles i hovedsak mellom strukturerte, semistrukturerte og ustrukturerte intervjuer. Felles for tilnærmingene er at forskeren lager en intervjuguide, enten i form av spørsmål hun ønsker å stille, eller mer overordnede temaer intervjuet bør handle om (Skilbrei, 2019, s. 67). Før jeg skulle intervju mine informanter, utarbeidet jeg en intervjuguide som inneholdt spørsmål som jeg kategoriserte inn i ulike tema. Jeg hadde for eksempel en intervjukategori om «utfordringer» med passende spørsmål som ville gi innsikt i dette temaet, før jeg deretter gikk over til kategorien «tillit» og stilte spørsmål som omhandlet det. Jeg ønsket likevel å være fleksibel i min tilnærming, og stilte av og til oppfølgingsspørsmål til informantene som ikke sto i «manus» for å videre utforske interessante holdepunkter de meddelte. Jeg hadde dermed en semistrukturert form på intervjuene, ettersom jeg hadde laget en plan for hvordan jeg skulle gjennomføre intervjuene, men samtidig tilpasset meg hvert enkelt intervju, og kunne løsrive meg fra strukturen der det opplevdes hensiktsmessig.

4.3 Utvalg og rekruttering av informanter

Å velge ut hvem som skal delta som informanter i et forskningsprosjekt er en viktig del av prosessen, ettersom det er erfaringene de formidler som danner grunnlaget for innsikten som kommer frem i undersøkelsen. Mitt utvalg består av personer som jobber i barnevern-

tjenesten. Kriteriet for deltakelse i rekrutteringsprosessen var at informantene hadde sosialfaglig utdanningsbakgrunn fra sosialt arbeid eller barnevern, samt erfaringer av samarbeid med etniske minoritetsfamilier i en barnevernfaglig kontekst. På denne måten ville jeg legge til rette for å møte informanter som av høy sannsynlighet kunne dele opplevelser som var i tråd med min problemstilling. Jeg valgte å ikke pålegge bestemte kriterier for informantenes kjønn, alder, etniske bakgrunn og antall år med arbeidserfaring for å belyse problemstillingen. Bakgrunnen for dette valget var min tanke om at saksbehandlernes fortellinger var like relevante uavhengig av disse faktorene, men kanskje mest fordi jeg var forberedt på at rekruttering av informanter kom til å bli en svært utfordrende prosess. Gjennom lesing av tidligere masteroppgaver, samt diskusjoner med tidligere masterstudenter, fikk jeg et innblikk i hvordan mange hadde opplevd store hindringer med å nå frem til aktuelle informanter i sine prosjekter. Jeg ville derfor unngå å stille overflødige kriterier som potensielt kunne gjøre min rekrutteringsprosess mer utfordrende enn nødvendig, ved å begrense antallet informanter som innfridde kriteriene for deltakelse.

Det første grepet jeg tok for å rekruttere informanter til mitt masterprosjekt, var å ta kontakt med ulike barneverntjenester i Oslo kommune. Jeg skrev en e-post der jeg presenterte meg selv, oppgaven min, og hva en eventuell deltakelse ville innebære for saksbehandlerne. Dette var en strategi som fungerte svært dårlig, og resulterte verken i rekruttering eller respons fra noen av bydelene. Da bestemte jeg meg for å benytte mitt sosiale nettverk, og jeg spurte både kontakter i barnevernet, venner og familie om de kjente personer som kunne besitte relevant erfaring for min problemstilling. Denne strategien ga i motsetning til den forrige god effekt, og jeg fikk rekruttert flere av informantene som denne oppgaven baserer seg på. I tillegg til informantene, fikk jeg også flere gode tips for videre rekrutteringsmetoder. Et av tipsene jeg mottok var å gå aktivt ut og informere om prosjektet mitt på sosiale medier. Jeg syntes i utgangspunktet at denne fremgangsmåten var noe utradisjonell, men tenkte likevel at det var verdt et forsøk. Jeg fant en faggruppe for barnevern på Facebook, og la ut et informerende innlegg på siden der jeg etterspurte deltakelse fra medlemmene. Responsen jeg fikk var positivt overveldende, og jeg satt plutselig i en posisjon der jeg måtte velge ut noen få informanter ut av flere interessenter.

Selv om informantene jeg har intervjuet i denne studien har gitt meg verdifull innsikt gjennom å dele fyldige beskrivelser av sine erfaringer og praksis på deres arbeidsplass, er det viktig å presisere at de ikke nødvendigvis representerer den generelle opplevelsen for alle saksbehandlere i barneverntjenesten. Deres erfaringer er individuelle, og er naturligvis påvirket av deres bakgrunn, miljø, arbeidssted, og ikke minst de individuelle familiene de arbeider med.

4.3.1 Presentasjon av informanter

Utvalget i denne masteroppgaven består av seks informanter. De er kvinner i et aldersspenn fra 28 til 68 år, og alle har sosialfaglig utdanningsbakgrunn på minst bachelornivå. Flere av informantene har tatt relevante videreutdanninger og/eller mastergrader. Fire av kvinnene er etnisk norske, og to har etnisk minoritetsbakgrunn. De jobber alle i relativt store barneverntjenester spredd utover tre ulike kommuner på Østlandet. Fire av informantene jobber som saksbehandlere, én jobber som familieveileder, og den siste er leder ved et barnevernkontor. To av informantene jobber i tillegg i en barnevernvakt.

For å ivareta informantenes personvern og anonymitet benytter jeg oppdiktete navn, og gjør om på visse detaljer som kan ha en gjenkjenningseffekt. I det følgende vil jeg gi en kort introduksjon av informantene som har blitt intervjuet i forbindelse med denne undersøkelsen:

Kari

Kari jobber som saksbehandler i et tiltaksteam i barnevernet. Hun har barnevernfaglig arbeidserfaring fra to ulike tjenester. Hun forteller at i løpet av sin karriere i barnevernet har hun hatt en stor overvekt av etniske minoritetsfamilier på sine lister, og at hun oftest arbeider med familier fra andre nasjonaliteter.

Sarah

Sarah har også erfaring som saksbehandler fra to ulike barneverntjenester, og har relativt nylig startet i jobben på det andre arbeidsstedet. I sitt intervju sammenligner hun de ulike tjenestene ved flere anledninger, som gir en innsikt i hvordan det kan være veldig varierende

hvordan ulike barneverntjenester tilnærmer seg praksis. Sarah har selv etnisk minoritetsbakgrunn, der én av hennes foreldre har en annen nasjonalitet enn norsk. Dette gjør at hun har et utenlandsk navn, men ser etnisk norsk ut i sitt ytre. Dette opplever hun at har en stor betydning for hennes arbeid i barneverntjenesten. Sarah er svært opptatt av kultur, og hennes mål da hun begynte å jobbe i barnevernet var å arbeide med etniske minoritetsfamilier. Hun understreker at det er denne brukergruppen hun foretrekker å jobbe med, siden disse familiene ofte står ovenfor utfordringer og problemstillinger hun opplever som interessante og givende å jobbe med.

Thea

Thea har lang erfaring med å jobbe med barn og unge på ulike måter, både fra barnehage og i barneverntjenesten. I dag jobber hun som saksbehandler på et tiltaksteam i barnevernet, og møter med minoritetsfamilier utgjør en stor del av hennes arbeidshverdag.

Ana

Ana har mange år med erfaring fra ulike former for barnevernsarbeid i både første- og andrelinjetjenesten. I dag jobber hun som leder ved et barnevernskontor, i tillegg til å jobbe i en barnevernvakt i en annen kommune. Ved siden av sin erfaring fra barnevern har hun også jobbet i flykningtjenesten, som har styrket hennes kompetanse på kultur og minoriteter. Ana har selv etnisk minoritetsbakgrunn og har erfaringer fra flukt. Det kommer tydelig frem at hennes bakgrunn gjør at hun har en bred forståelse av hvordan det kan oppleves å være i en sårbar situasjon i et land der en ikke tilhører majoritetskulturen.

Julia

Julia jobber som familieveileder i ressurs- og familieteamet i barneverntjenesten. Hun har en stor interesse for både språk og kultur, og har gjennom sitt utdanningsløp valgt fag som favner om disse temaene. Språkkyndigheten hun innehar opplever hun som en stor styrke i barnevernsarbeidet, ettersom hun kan gjennomføre veiledning på ulike språk avhengig av hva som er best for familiene hun møter.

Leah

Leah jobber både som saksbehandler i barneverntjenesten og i en barnevernvakt, og opplever en høy variasjon av etnisk mangfold i sin arbeidshverdag. Hun har nylig skrevet en masteroppgave som var inspirert av hennes arbeid med etniske minoritetsfamilier. Det kommer derfor tydelig frem i intervjuet at hun har gjort dype refleksjoner av arbeid med etniske minoritetsfamilier på et høyt faglig nivå.

4.4 Gjennomføring av intervjuene

Jeg satte i gang med intervjuprosessen så fort jeg hadde fått avtalt tidspunkt med min første informant, og fått prosjektet godkjent av Sikt. Intervjuperioden varte fra desember 2023 til februar 2024. I planleggingsfasen estimerte jeg at intervjuene ville vare i cirka én time, men etter jeg begynte å intervju i praksis registrerte jeg at det i flere tilfeller var behov for mer tid. Lengden på intervjuene varierte derfor mellom én til én og en halv time, avhengig av hvor lenge informantene snakket. Informantene fikk velge hvor intervjuene skulle avholdes. Fire av intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt på informantenes arbeidssted, og de to siste ble gjennomført digitalt over Zoom. Jeg synes det var nyttig å teste begge intervjuplattformene, men erfarte at de fysiske intervjuene fungerte desidert best. I de digitale intervjuene opplevde jeg at det var vanskeligere å tolke informantenes signaler på når de var ferdige med å snakke, som medførte at vi tidvis snakket i munnen på hverandre. I tillegg ble både bilde og lyd kuttet i korte perioder i begge de digitale intervjuene, noe som hadde en forvirrende og distraherende effekt på samtalen. I de fysiske intervjuene var det derimot lagt til rette for å skape god dialog, ettersom jeg fikk mulighet til å lese informantenes kroppsspråk og etablere direkte øyekontakt med dem. Å benytte saksbehandlerens arbeidsplass som intervjuarena fungerte også svært godt, ettersom informantene intervjues i dette prosjektet som fagpersoner og ikke som privatpersoner. Det kan tenkes at den formelle konteksten bidro til at saksbehandlerne aktiverte sin profesjonelle rolle i intervjuet.

Før jeg startet å ta lydopptak og intervjusituasjonen offisielt begynte, ga jeg informantene en kort introduksjon av prosjektet. Her fortalte jeg om undersøkelsens tema og problemstilling, og redegjorde for hvorfor akkurat de var valgt ut til å si noe om saken. Deretter ga jeg informantene to eksemplarer av et skriv om informert samtykke, som både inneholdt

informasjon om deres deltakelse og rettigheter, samt kontaktinformasjonen til både meg, min veileder, og personvernombud ved OsloMet. Informantene skrev under på det ene eksemplaret og ga det tilbake til meg, og fikk beholde det andre selv hvis de skulle trenge det senere. Som siste ledd i introduksjonen før intervjuet begynte, åpnet jeg opp for å svare på eventuelle spørsmål informantene lurte på. Da vi hadde gjennomgått formalitetene og avklart eventuelle usikkerhetsmomenter, startet jeg båndopptakeren og intervjusituasjonen var i gang.

4.5 Transkribering av intervjuene

For å kunne anvende intervjumaterialet i analysen må forskeren gjøre om tale til skrift, og denne prosessen defineres som transkribering (Johannessen et al., 2021, s. 162; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 137). Jeg tok lydopptak av intervjuene gjennom «Nettskjema-diktafon» appen på mobiltelefonen min, som er den anbefalte måten å ta opptak på for studenter ved OsloMet. Slik fikk jeg oppbevart mine lydopptak i Nettskjema. Dette er en lagringsmåte i tråd med dagens retningslinjer for personvern, ettersom opplysningene jeg hentet inn ikke var av særskilt sensitiv karakter (OsloMet, 2020). Nettskjema har en funksjon for automatisk transkribering, som var en svært god hjelp ettersom den dannet et utgangspunkt for videre bearbeiding av tekst. Selv om den automatiske transkriberingen inneholdt en god del feilaktige oversettelser, dannet den en foreløpig skisse av tekst. Slik kunne jeg fokusere på å gjøre korreksjoner og justeringer, heller enn å gjøre en fullstendig nedskrivning av lydsporene. Dette var svært tidsbesparende, selv om transkriberingen fortsatt var en lang prosess.

Jeg ønsket å gjengi intervjuene så nøyaktig som mulig i transkriberingen, og valgte derfor å inkludere informantens pauser og utfyllende ord når jeg skulle skrive ut datamaterialet som tekst. I etterkant er jeg usikker på om dette var en nødvendig bruk av ressurser, ettersom det ikke er språket, men heller *meningen* i det informantene sier som er mitt interessefelt i denne studien.

Som tidligere beskrevet opplevde jeg utfordringer knyttet til bilde og lyd i gjennomføringen av de digitale intervjuene, som naturligvis også kom til uttrykk i transkriberingsprosessen.

Nøyaktigheten som forutsettes når man skal skrive om tale til tekst, var utfordrende å praktisere når lydopptaket tidvis var uklart og hakkete. På noen steder i de digitale intervjuene måtte jeg benytte skjønn for å fylle ut innholdet til informantene med ordene jeg trodde de prøvde å formidle før kontakten ble brutt. Disse tilfellene ble naturligvis markert i teksten.

4.6 Analyse av data med tematisk analyse

Å analysere er å lete etter svar på spørsmål i et datamateriale, og er med andre ord en spørsmålsdrevet prosess (Johannessen et al., 2018, s. 22). Det handler om å bearbeide datamaterialet med hensikt om å både forstå og forklare funnene som har kommet frem i undersøkelsen (Skilbrei, 2019, s. 179). Prosessen drives av spørsmålene studiet reiser, og det er med utgangspunkt i analysen at forskeren finner svaret på sin problemstilling (Johannessen et al., 2021, s. 162). Det kvalitative datamaterialet som har kommet frem gjennom de individuelle intervjuene i denne undersøkelsen, forutsetter å bli analysert for å kunne omdannes til empiri.

Jeg har valgt å anvende en tematisk analyse for å analysere funnene i denne masteroppgaven. I en tematisk analyse leter forskeren etter *temaer* i sitt datamateriale; altså individuelle funn som har sentrale fellestrekk og dermed kan kategoriseres med hverandre. Målet med den tematiske analysen er at kategoriene som avdekkes blant funnene til sammen skal etablere temaer som svarer på undersøkelsens problemstilling (Johannessen, 2018, s. 279). Metoden gir ingen spesifikke føringer for hva forskeren skal se etter i analysen, så gjennomføringen av en tematisk analyse kan struktureres litt ulikt. Psykologene Braun og Clarke (2006) presenterer en analysemodell som består av seks ulike trinn, som kan ansees som den mest anvendte fremgangsmåten i en tematisk analyse. I arbeidet med mine data har jeg imidlertid støttet meg på Johannessen et al. (2018) sin modell, som er en firefasers forenklet versjon av Braun og Clarke sin metode. Fasene er:

Forberedelse. I forberedelsesfasen skal forskeren anskaffe et datamateriale og få oversikt over innholdet i dette (Johannessen et al., 2018, s. 283). Dette gjorde jeg ved å gjennomføre intervjuene, transkribere om tale til skrift, og deretter lese over innholdet i sin helhet. I

denne fasen var jeg opptatt av å skaffe en bred oversikt over datamaterialet, for å gjøre meg kjent med hvilke potensiale som lå i mine funn. Jeg var opptatt av å notere deler av intervjuene jeg syntes var spesielt interessante, og idéer som falt meg inn underveis i denne prosessen.

Koding. I kodefasen handler det om å fremheve og peke på viktige poenger i dataen for å tilrettelegge materialet for den påfølgende kategoriseringsprosessen (Johannessen et al., 2018, s. 284). Det er vanlig å gjøre generelle kodinger i begynnelsen av prosessen, før man deretter spisser og presiserer dem etter hvert (Johannessen et al., 2018, s. 285). Jeg benyttet denne strategien da jeg skulle kode mitt datamateriale, og jeg syntes det fungerte godt. På denne måten ble jeg gradvis mer kjent med datamaterialet på et dypere plan. Jeg innledet prosessen med å bruke farger for å markere ulike deler i intervjuene, før jeg deretter noterte stikkord og viktige poenger i teksten. Jeg prøvde både å kode for hånd med penn og papir og digitalt i Word, og fant ut at den digitale metoden fungerte best for meg. På denne måten var det enkelt å holde oversikt, og jeg fant lett frem til de ulike delene i teksten.

Kategorisering. I kategoriseringsfasen skal forskeren sortere sine data og kategorisere funnene inn i overordnede temaer, og det er disse som skal rapporteres som funn i forskningsprosjektets produkt (Johannessen et al., 2018, s. 295). Jeg kategoriserte mine data ved å opprette et skjema i Word, der jeg limte inn sentrale sitater fra intervjuene med informantene. Dette ga meg en god oversikt over det mest sentrale innholdet, og dannet et godt utgangspunkt for å søke etter sammenhenger i empirien. Ved hjelp av skjemaet fikk jeg effektivt avdekket forbindelser mellom de ulike sitatene, og utviklet temaene i analysen.

Rapportering. I rapporteringsfasen skal forskerne vise frem hva de fant ut gjennom studien ved å skrive frem de avdekkede temaene og deres innhold (Johannessen et al., 2018, s. 301). Min rapportering av denne tematiske analysen finnes i masteroppgavens femte kapittel. Der presenterer jeg analysens temaer, og drøfter disse i lys av de teoretiske perspektivene som ble redegjort for i masteroppgavens tredje kapittel.

4.7 Vurdering av forskningskvalitet

Forskningskvalitet kan vurderes på ulike måter, men «reliabilitet» og «validitet» er to sentrale begreper i metodelitteraturen (Johannesen et al., 2021, s. 231; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 275; Skilbrei, 2019, s. 87). Reliabilitet viser til at forskeren har produsert sitt innhold på en pålitelig og sannferdig måte, og validitet i forskning betyr at materialet er relevant for målsettingen forskningen har. Disse begrepene har imidlertid ikke spesielt høy relevans når det gjelder kvalitative studier, ettersom denne forskningsmetoden ikke har som formål å produsere overførbare og generell kunnskap, men heller en kontekstuell og forklarende innsikt i fenomener som må fortolkes. Slik blir heller elementer som åpenhet og refleksjon avgjørende for å sikre kvalitet og troverdighet i kvalitative forskningsprosjekter (Skilbrei, 2019, s. 88).

Ved å redegjøre for hvordan man har gjennomført en undersøkelse, samt begrunner og reflekterer over ulike valg som har blitt tatt i prosessen, bidrar forskeren til å sikre åpenhet og gjennomsiktighet i sin studie (Tjora, 2021, s. 264). Empiri som kommer frem gjennom kvalitativ metode innebærer en høy grad av fortolkning, og vil derfor påvirkes av forskerens egne erfaringer, preferanser og valg (Skilbrei, 2019, s. 87). Å synliggjøre og reflektere over sin egen rolle som forsker blir derfor en viktig del av å sikre kvalitet og troverdighet i kvalitative studier (Braun & Clarke, 2022, s. 268). I dette metodekapittelet har jeg derfor etterstrebet å gi en detaljert og transparent innsikt i hvordan jeg har gått frem i arbeidet med denne undersøkelsen. På denne måten vil jeg legge til rette for en refleksiv lesning av masteroppgaven, hvor leseren kan innta en kritisk og reflekterende holdning til forskningen.

5 Analyse og drøfting: undersøkelsens funn i lys av teori

I dette kapittelet presenterer jeg masteroppgavens analyse, som består av de mest sentrale funnene fra intervjuene drøftet i lys av de teoretiske perspektivene som ble redegjort for i kapittel tre. Jeg har anvendt en tematisk analyse i arbeidet med datamaterialet fra intervjuene, og har avdekket fire sentrale temaer for hvordan saksbehandlerne arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet. Disse er: 1) *å bygge relasjon*, 2) *å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser*, 3) *å tilrettelegge*, og 4) *å reflektere kritisk over barnevernets organisering*. For å gi et overordnet innblikk i undersøkelsens analyse, har jeg utviklet en tabell som illustrerer innholdet i temaene:

Hovedtema	Undertema
Å bygge relasjon	1) Bruke tid med familiene 2) Vise interesse og anerkjennelse 3) Ærlighet og transparens 4) Medmenneskelighet
Å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser	1) Manglende systemforståelse 2) Informasjonsformidling på individnivå 3) Informasjonsformidling på systemnivå
Å tilrettelegge	1) Bruke tolk 2) Tilpasse seg særegenhet og kultur 3) Tilrettelegging med varsomhet
Å reflektere kritisk over organiseringen av barnevernet	1) Kulturelle fallgruver 2) Mer tid til forebyggende arbeid og fagutvikling 3) Nyansering av barnevernets ansattpolitikk

I det følgende vil jeg først innlede analysekapittelet med å presentere hvordan saksbehandlerne forstår etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. Deretter vil jeg introdusere de ulike temaene som ble avdekket i analysen, gjennom å belyse informantenes beskrivelser av hvordan de håndterer frykt som en del av sin yrkesutøvelse. Under hvert tema vil jeg drøfte empiriens holdepunkter opp mot Michel Foucaults maktteori og Michael Lipskys teori om bakkebyråkrati.

5.1 Et bakteppe: Saksbehandlerne forståelse av frykt

Møtet med barnevernet er så skummelt fra før av generelt i samfunnet, det er en sånn allmenn kunnskap, at det er farlig og vi tar barn. Men du kan gange det med tusen for foreldre som kommer fra andre land.

Dette utsagnet fremmes tidlig i Anas intervju, og fremstår som den gjengse oppfatningen av minoritetsforeldres frykt blant saksbehandlerne som har blitt intervjuet i denne undersøkelsen. Saksbehandlerne uttrykker altså at frykt gjennomsyrrer barnevernfaglige møter med etniske minoritetsfamilier, og utgjør en sentral del av samarbeidet med brukergruppen. Leah beskriver det slik: «Dette med frykt og mistillit, det er kjempeutbredt, og det er utfordringer jeg møter med familiene jeg samhandler med hele tiden».

I likhet med tidligere forskning, fremmes forestillingen om at «barnevernet bare tar barn» som den primære årsaksforklaringen til minoritetsforeldres frykt blant saksbehandlerne. Julia understreker sin oppfatning om at dette er den mest grunnleggende frykten for foreldrene, og forteller: «Det er jo det de blir fortalt, det er jo det de ser, alt som ligger ute på Facebook, alt som står i mediene. Det er jo det som står: barnevernet tar barna». Sarah trekker også frem denne misoppfatningen i sin forståelse av frykten for barnevernet, men viser til mer personlige erfaringer for å belyse fenomenet. Hun forteller:

Mannen min, han er også utenlandsk. Når hans venner fikk vite at jeg jobbet i barnevernet, så fikk jo han mange spørsmål: «Men barnevern tar jo bare barn? Er det *det kona di gjør?*». (...). Og barna mine også ikke sant, er jo i utenlandske miljøer. De vil ikke fortelle at jeg jobber i barnevernet. Fordi dems venner som er utenlandske, også er redde for barnevernet, og har et inntrykk av at barnevernet bare tar barn.

Sarah deler innsikt i hvordan hennes profesjonelle rolle vekker sterke reaksjoner i hennes private miljø, og at familiemedlemmene hennes blir stilt til veggs i sine sosiale kretser på grunn av hennes forbindelse til barneverntjenesten. Utsagnet antyder en oppfatning av at forestillingen om at «barnevernet bare tar barn» sirkulerer i samfunnet, og at mange kan ha sterke fordommer mot tjenesten og dens ansatte.

Flere av saksbehandlerne peker også på makt som en sentral faktor som kan skape frykt i minoritetsmiljøene. De beskriver at profesjonsmakten de besitter gjør at samarbeidet med foreldrene alltid vil basere seg på ujevne maktforhold. Kari forteller: «Vi har jo veldig ulike roller, på en måte. Altså vi sitter jo på et vis med makta, ikke sant, og har en styrke i at vi kan ta enkelte avgjørelser. Det tror jeg kan være vanskelig for veldig mange». Leah uttrykker at hun er spesielt opptatt av definisjonsmakten hun har som ansatt i barnevernet, og reflekterer over hvordan denne påvirker foreldrenes opplevelse av henne. Hun beskriver:

Det er jo det å møte et system som er så veldig mye mektigere enn deg selv da, ikke sant, som til syvende og sist har en definisjonsmakt på hvordan familielivet ditt fungerer. Man har en sånn enorm makt til å (...) til å egentlig definere hele saken, og det tenker jeg må være veldig veldig skremmende, og også utfordrende for familiene å møte da. At man kanskje kan oppleve at man ikke har så mye man skulle sagt da, eller at man er litt sånn rettsløs på et eller annet vis.

Leah beskriver med dette utsagnet viktigheten av å reflektere over sin egen rolle som profesjonell i møte med etniske minoritetsforeldre. Hennes utsagn kan tyde på en oppfatning av at foreldrene kan føle på avmakt i møte med barnevernet, som tett kan knyttes opp mot frykt. Sarah fremhever viktigheten av å ha «en ytterst respekt og forståelse» for frykten som florerer i minoritetsmiljøene, slik at saksbehandlere kan opptre på en bevisst og reflektert måte i møte med minoritetsfamilier som frykter barnevernet.

5.2 Å bygge relasjon

Relasjonsarbeid fremmes av saksbehandlerne som et av de fremste virkemidlene for å motvirke frykt for barnevernet i minoritetsmiljøene. Thea understreker at forskning viser at kvaliteten på hjelpen som ytes i barnevernet avhenger av relasjonen mellom familiene og saksbehandleren, og at denne har en stor innvirkning på resten av samarbeidet. Hun utdyper:

Jeg tenker at det viktigste å fokusere på er bygging av relasjon. For jeg tenker hvis du har fokus på å bygge god relasjon, så kommer de andre tingene under paraplyen da. Frykten kan du tematisere mer, tilliten, dialogen, hjelpen til ungene. Altså relasjonen er liksom paraplyen for å få alt annet til å settes i gang da.

Thea uttrykker også at å skape gode relasjoner til foreldre på individnivå kan få positive virkninger også på et mer strukturelt plan. Hun forteller at foreldre som har gode erfaringer med barnevernet, og opplever at tjenesten har vært en god hjelp og støtte, kan fungere som «brobyggere» ved å formidle positiv informasjon ut til sine sosiale kretser. Hun forklarer:

Så da vil det jo også tilføres gode erfaringer fra barnevernet, ikke bare at de tar barn. Så jeg tror at vi får mye hjelp der også [med forebygging av frykt], ved å ha fokus på relasjon og gjøre godt tiltaksarbeid, så vil de [foreldrene] også bli på en måte våre små brobyggere da, ute i samfunnet. For de går jo ofte på norskkurs eller studier hvor det er andre minoritetsforeldre da. Ja. Litt sånn «gratis reklame», hvis man kan kalle det det.

Å bygge relasjon med minoritetsfamiliene fremstår gjennom Thea som en viktig faktor for å mobilisere andre viktige elementer for å arbeide med frykt. Relasjonsarbeidet deles basert på saksbehandlerne erfaringer inn i følgende undertemaer: 1) *å bruke tid med familiene*, 2) *å vise interesse og anerkjennelse*, 3) *ærlighet og transparens*, og 4) *medmenneskelighet*.

5.2.1 Bruke tid med familiene

Flere av saksbehandlerne fremmer tid som fundamentalt for å bygge gode relasjoner til minoritetsfamiliene de samhandler med, og understreker at å jobbe sammen over lengre tid er et viktig prinsipp for å fremme tillit og motvirke frykt. Kari beskriver det slik:

Jeg tror ofte i de sakene hvor jeg har en god relasjon, og føler at det er liksom tillit og at samarbeidet fungerer godt da, så er det jo situasjoner hvor man har jobbet sammen over lengre tid, og brukt tid på å få den relasjonen, og vært kanskje gjennom opp- og nedturer da. At de opplever at man står stødig, og de veit hvor de har oss.

Kari forteller at samarbeidsrelasjonen mellom minoritetsforeldre og barnevernet kan bli sterkere ved at man går gjennom tøffe tider sammen, slik at saksbehandlerne kan vise sin pålitelighet ovenfor familiene. Dette forutsetter ifølge Thea en kontinuitet i relasjonen, som forteller at et varig samarbeid med familier gjør at saksbehandlerne får en større mulighet til å bygge tillit og trygghet med foreldrene. Hun peker også på at en langvarig relasjon kan øke tillit ved at foreldrene får erfare at tiltakene saksbehandlerne setter inn fungerer og hjelper

familien. Thea problematiserer derfor organiseringen av barnevernet, som innebærer at foreldre stadig må forholde seg til nye kontaktpersoner. Hun forteller:

I barnevernet så er det jo mye turnover og mye (...), altså folk får barn og folk blir sykmeldte, og da tror jeg foreldrene også blir lei av å prøve å åpne seg til så mange. Du har liksom noen i undersøkelse, så får du nye i tiltak, og så bytter, bytter, bytter. Altså når du er på din sjettede saksbehandler så begynner du å bli ganske lei.

Dette utsagnet tyder på en oppfatning av at stadige endringer av kontaktperson i familiens sak kan gjøre at foreldrene lukker seg, og at de ikke makter å åpne seg til alle personene de møter i den byråkratiske strukturen som tjenesten bygger på. Ana peker også på strukturelle rammer som kan hindre saksbehandlere i å bruke nok tid på familiene. Hun forteller:

Jeg tror de tenker vi er litt sånn rigide roboter som kommer og krysser av på noen skjema, og vi er så opptatt av formaliteter (...). Roboter som kommer og skal være sånn systeme, vi er sånne levende systemer som går rundt og kommer og skal fortelle dem alt, og vurdere opp og ned i en eller annen rapport som de ikke kjenner seg igjen i. At de opplever at de ikke er så viktig for den saksbehandleren. At de opplever seg litt uviktig, at de er en sak, mens for dem er dette hele livet.

Ana belyser med dette utsagnet at saksbehandlerens krav om å undersøke familiens situasjon på kort tid kan medføre at foreldrene oppfatter barnevernets ansatte som mekaniske, som bare fungerer som en «forlenget arm» av systemet de jobber i. Hun forteller derimot at hun er opptatt av å utfordre de byråkratiske føringene i sin yrkesutøvelse, og at hun oppfordrer sine ansatte til å gjøre det samme. Hun understreker derfor viktigheten av å ta seg tid til å møte foreldrene der de er, selv når hun egentlig har sjekklister hun må forholde seg til. Hun sier: «Vi må ikke henge oss opp i den der formaliteten alltid. Tiltaksplaner, samtykker, altså liksom (...). Vær litt i øyeblikket med de, i den stemningen de er i». Ana fremmer at det er avgjørende å legge vekk agendaen, og ikke være det hun omtaler som «systemroboter» som bare er opptatt av å kjøre sitt eget løp i kartleggingsfasen. Hun understreker at: «Det er jo ikke noe mirakelkur, det er jo bare at man må ta seg tid da».

5.2.2 Interesse og anerkjennelse

Å bli godt kjent med familiene man samhandler med fremmes av saksbehandlerne som en viktig del av relasjonsarbeidet med minoritetsforeldre for å motvirke frykt. Flere av saksbehandlerne forteller at de er opptatt av å ha en helhetlig forståelse av minoritetsforeldrenes bakgrunn og livshistorie, for å oppnå en bredere innsikt i familienes situasjon. De uttrykker at det er viktig å vise interesse for og søke å forstå hvilken historie familiene bærer med seg. Julia forteller:

En ting jeg har funnet ut av er litt lurt, er å la dem fortelle om sin bakgrunn, og prøve å finne litt ut av historien, hva som har vært før, og jeg tror jo det er veldig viktig å bli møtt på de vonde følelsene og alt det som (...) det vanskelige som de har opplevd da.

Utsagnet til Julia fordrer ikke bare at saksbehandlere må vise interesse for å høre om foreldrenes historie, men innebærer også en aktiv anerkjennelse av eventuelle vonde erfaringer familiene bærer med seg. Hun utdyper: «Man må ha litt respekt da for folks historie, rett og slett. Litt ydmykhet (...). Vi har jo hatt stort sett nesten helt bekymringsløse liv sammenlignet med veldig mange vi møter da».

Å vise respekt og anerkjennelse er gjennomgående temaer i intervjuene, og handler ifølge saksbehandlerne om å vise forståelse for situasjonen foreldrene befinner seg i, både i lys av deres fortid og i nåtid. Leah understreker viktigheten av å anerkjenne foreldrenes vanskelige følelser knyttet til å møte barnevernet, og uttrykker at: «Jeg ønsker å møte dem med en respekt og forståelse for den situasjonen de befinner seg i. Den settingen [å møte barnevernet] i seg selv utgjør et ganske stort fryktelement».

Anerkjennelse og respekt handler ifølge saksbehandlerne ikke bare om å forstå foreldrenes bakgrunn og følelser, men også om å bekrefte deres foreldrerolle. Thea beskriver det slik:

Foreldrene kjenner barnet sitt aller best, det må man heller ikke liksom underkjenne. Dem kjenner barnet sitt aller best ut fra sin kunnskapssekk, liksom. Så det er veldig viktig at man ikke kommer inn og sier at «nå skal jeg bare vise deg hva du har gjort feil», men også anerkjenner at dem (...) dem kjenner jo barnet sitt, altså de har jo hatt det siden det var født. Gått med det i magen. Det er jo en enorm tilknytning der.

I lys av dette utsagnet fremstår Thea som opptatt av å peke på foreldrenes styrker og gode intensjoner, og hun understreker at dette er en viktig del av saksbehandlers relasjonsarbeid med minoritetsfamilier. Også Julia fremmer betydningen av å se på foreldrenes ressurser, samt å vise respekt for deres kultur og foreldrepraksis. Hun forteller at saksbehandlerne kan bygge gode samarbeidsrelasjoner med minoritetsfamilier gjennom å vise interesse for å forstå foreldrene, samt å anerkjenne deres historie og kunnskaper.

5.2.3 Ærlighet og transparens

Flere av saksbehandlerne fremmer ærlighet som en sentral faktor for å arbeide med minoritetsforeldres frykt for barnevernet. De refererer til ærlighet som å informere godt og transparent om refleksjoner og vurderinger de gjør i møte med familiene, slik at ingen ting skal komme som en uventet overraskelse. Leah er opptatt av å uttrykke sin ærlighet eksplisitt til foreldrene, og forklarer det slik:

Jeg er veldig opptatt av å si at jeg skal være så ærlig jeg kan med dere hele veien ikke sant, det jeg tenker, det jeg vurderer, det jeg vet, det skal jeg si til dere så snart jeg tenker det på en måte, eller så snart jeg kan. Sånn at det skal aldri være et spørsmål om hvor de har meg på en måte.

Leah beskriver at hun forsøker å trygge minoritetsforeldrene gjennom å forsikre dem om at hun alltid vil holde dem oppdatert i saken. Hun forklarer at dette legger til rette for å skape en forutsigbarhet for familiene hun samhandler med. Også Thea fremhever at ærlighet er sentralt for å skape trygghet i samarbeidsrelasjonen, slik at familiene alltid skal vite hva de kan forvente i prosessen. Hun viser til en tidligere erfaring med en enslig mor, der saken endte i omsorgsovertakelse. Selv om Thea vurderte denne moren som uegnet i omsorgsrollen, hadde de fortsatt en god samarbeidsrelasjon. Dette forklarer hun slik:

Jeg tror det handler også om at (...) jeg har alltid vært tydelig og ærlig med den mammaen da. Hun har alltid visst hva hun kunne forvente. Det kommer ikke noen overraskelser på en måte. Og det blir jo en trygghet i seg selv også, ikke sant?

Theas utsagn kan tyde på en opplevelse av at ærlighet og forutsigbarhet bidro til å redusere skaden på hennes relasjon med denne moren. I lys av Theas erfaring kan ærlighet og

transparens fremstå som sentralt for saksbehandlernes arbeid med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

5.2.4 Medmenneskelighet

«Å gjøre seg selv mer menneskelig» er en frase som går igjen hos saksbehandlerne når de omtaler sitt arbeid med etniske minoriteters frykt for barnevernet. Slik Thea beskriver det, er medmenneskelighet et helt grunnleggende trekk ved relasjonsarbeid med familier, og beskriver at det handler om å: «(...) prøve å gjøre seg selv menneskelig, ikke bare en saksbehandler». Å gjøre seg selv mer menneskelig, handler for Julia om å benytte sine særegne personlighetstrekk i møte med foreldrene. Hun forklarer det slik:

Jeg tror jo litt på å være seg selv. Ikke prøve å være sånn på en spesiell måte. For meg da, å være meg selv, det er jo å prøve å være litt avslappet. Og jeg bruker humor, og byr litt på meg selv ikke sant? Jeg tror veldig faktisk på de menneskelige faktorene, at det er noe av det viktigste. Du kan være kjempeflink med lover og kjempeflink med saksbehandling, (...), men jeg tenker på hvis du ikke er en som er glad i folk, og interessert i folk, og nysgjerrig på mennesker, og litt sånn raus og fleksibel, litt åpen, (...) så vet jeg ikke om det fungerer så godt det andre da.

Det fremstår basert på utsagnet som at Julia har en oppfatning av at saksbehandlere trenger flere ferdigheter utover fagkunnskap for å kunne gjøre en god jobb i barneverntjenesten. Hun understreker at de må være interesserte i å bli kjent med mennesker, og våge å by litt på seg selv. Hun ytrer også at det er en styrke å dele litt fra sitt eget liv i møte med foreldrene, og forteller: «Jeg pleier å si at jeg har fire barn for eksempel, for jeg tenker at det er nyttig informasjon for dem. Og at jeg har erfaring fra mange fødsler, mange små barn, mange tenåringer (...)». På denne måten beskriver Julia at hun søker å unngå og oppfattes som en likegyldig saksbehandler, og det hun omtaler som «stone-face» i møte med foreldrene. Også Ana fremmer viktigheten av å våge å være litt personlig i sin profesjonelle rolle gjennom å vise frem sine gode verdier, og å understreke til foreldrene at hun bare ønsker å være en hjelp og støtte for familier.

Flere av saksbehandlerne peker på utfordringen med å håndtere rollen som både hjelper og kontrollør, og understreker at det er vanskelig å forholde seg til de motstridende hensynene i yrkesutøvelsen. Ana forklarer det slik: «Det er den største utfordringen i norsk barnevern. At du skal skape tillit, og få folk nær deg, men så kan du ikke love at jeg kommer ikke til å straffe deg. Det er veldig vanskelig». Thea forteller at gode relasjoner mellom saksbehandlere og familier gjør at foreldrene åpner mer opp i møte med barnevernet, men at hun likevel ikke tror det er mulig å oppnå full tillit mellom partene. Hun presiserer: «Det er jo en profesjonell de møter, egentlig. Jeg gjør jo jobben min, jeg er ikke venninna deres, på en måte». I lys av saksbehandlerens utsagn, kan det virke som at de opplever at makt-dimensjonen som ligger latent i de barnevernfaglige møtene kan skape begrensninger i deres relasjonsarbeid med etniske minoritetsforeldre i barnevernet.

5.2.5 Drøfting i lys av teori

Å bygge relasjon med etniske minoritetsfamilier i barnevernet beskrives altså av saksbehandlerne som en viktig strategi for å arbeide med frykt, og refererer blant annet til å bruke tid på foreldrene. At tid fremmes som en vesentlig faktor i relasjonsarbeidet med familier, kan i lys av Lipskys teori om bakkebyråkrati fremstå som en utfordring. Saksbehandlere i barnevernet er tjenesteytere på bakkeplan, og jobber derfor under arbeidsforhold preget av et høyt tidspress og ressursmangler. Saksbehandlerne beskriver at det er et klart krav fra tjenesten at de ansatte skal bruke kort tid på å kartlegge foreldrenes situasjon. Det kan dermed tenkes at å søke etter en helhetlig forståelse av foreldrenes bakgrunn og livshistorie, som fremmes av flere saksbehandlere som en viktig del av relasjonsarbeidet, ikke alltid er realistisk å oppnå i praksis innenfor de gitte rammene i yrkesutøvelsen. Behovet for tid til å etablere relasjoner med familiene, kan altså komme i konflikt med tjenestens byråkratiske krav om effektivitet. Dette reflekteres også i saksbehandlerens beskrivelser, der de forteller at de opplever spenningsforholdet mellom å være både hjelper og kontrollør som en utfordrende del av yrket.

I tillegg til å bruke mye tid på familiene, fremmes medmenneskelighet som en kjernefaktor i arbeidet med å bygge relasjon og motvirke frykt hos minoritetsfamilier i barnevernet. Saksbehandlerne beskriver at det handler om å være «mer enn bare en saksbehandler», og

at det er viktig å spille på sine personlige egenskaper og styrker. Med andre ord forutsetter yrkesutøvelsen en høy grad av bruk av skjønn, slik Lipsky belyser i sin teori om bakkebyråkrati. Saksbehandlerne yrkesutøvelse lar seg ikke standardisere, og det finnes ingen klare retningslinjer for hvordan de skal gå frem for å bygge tillit med familier. Det blir derfor opp til den enkelte saksbehandler å finne en strategi for å håndtere sine arbeidsoppgaver. Ettersom bakkebyråkratenes yrkesutøvelse preges av motstridende krav og knapphet på ressurser, kan det tenkes at de tyr til forenklede mestringsstrategier når de skal utøve skjønn i møte med minoritetsfamilier. Dette illustreres i intervjuene med informantene, der de forklarer at saksbehandlere ofte kan være mest opptatt av formaliteter i møte med foreldrene, og heller retter oppmerksomheten mot å arbeide med skjemaer og rapporter, enn mot å bygge relasjon med familiene. Dette kan tyde på at mestringsstrategier utgjør en sentral del av saksbehandlerne yrkesutøvelse i møte med familier i barneverntjenesten.

Saksbehandlerne vektlegging av relasjonsbygging med foreldrene kan også knyttes til Michel Foucaults begrep om governmentality. Ved at saksbehandlerne blir godt kjent med familier og bygger tillit med foreldre, kan de utøve sin profesjonsmakt på en mer subtil måte gjennom å disiplinere foreldrene i tråd med barnevernets ønskede atferd for foreldrepraksis. På denne måten kan saksbehandlerne legge til rette for at minoritetsforeldrene utvikler selvteknologier, og derav utøver makt og kontroll på seg selv. Da vil minoritetsforeldrene kunne regulere seg selv til å handle på måten de tenker at barnevernet mener at er «rett», og barneverntjenestens maktutøvelse foregår dermed på en indirekte måte.

Relasjonsarbeidet med minoritetsfamilier kan også knyttes til Foucaults begrep om panoptisk disiplinering. Saksbehandlerne peker på ærlighet og transparens som sentrale virkemidler for å bygge relasjoner med familiene, med hensikt om å fremme trygghet og forutsigbarhet for foreldrene. Å gi minoritetsforeldrene innblikk i hvilke vurderinger saksbehandlerne gjør av dem og deres foreldreevne, kan fungere som en synliggjøring av overvåkningen og granskningen de utsettes for gjennom kontakten med barnevernet. Ved at familiene stadig blir påminnet om at barnevernet kontrollerer dem gjennom tjenestens fokus på ærlighet, kan den subtile makten ha en temmende og formende effekt på foreldrenes atferd. Saksbehandlerne understreker også at de er opptatt av å anerkjenne

foreldrene for å legge til rette for tillit og samarbeid med familiene, og presiserer at dette kan handle om å bekrefte foreldrene i deres foreldrerolle. Å anerkjenne foreldrenes utøving av foreldreskap, kan tolkes i lys av den panoptiske disiplineringens omfattende sanksjonsapparat. Sanksjonene har til hensikt å fremme sosial orden og kontroll gjennom å belønne ønsket atferd, og straffe avvikende atferd. Ved at saksbehandlerne bekrefter foreldrenes familiepraksis, kan de indirekte forme dem til å fortsette å handle i tråd med barnevernets forståelse av godt foreldreskap. På denne måten kan det tenkes at minoritetsforeldrene blir disiplinert og underkastet barnevernets makt, og opptrer lydige i tråd med tjenestens vilje.

5.3 Å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser

Misforståelser og manglende kunnskap om barnevernets rolle er ifølge saksbehandlerne svært utbredt blant etniske minoritetsfamilier, og omtales som en av hovedårsakene til frykten i minoritetsmiljøene. Informasjonsformidling fremmes derfor av saksbehandlerne som en viktig metode for å forebygge frykt blant etniske minoritetsforeldre. Leah forklarer: «Det å ikke ha kjennskap til systemet kan skape frykt (...), men det kan være veldig, misforstå meg rett, «lett» på en måte å rette opp i da, ikke sant, ved at vi gir god informasjon». Slik Leah beskriver det, kan informasjonsformidling være en viktig metode for å forebygge frykt, gjennom å tette kunnskapshull og rette opp i misforståelsene som fungerer som skremselspropaganda i etniske minoritetsmiljøer.

5.3.1 Manglende systemforståelse

Flere av saksbehandlerne forteller at samarbeid med minoritetsfamilier ofte synliggjør at foreldrene mangler en forståelse om hva barnevernet er og gjør. Kari forklarer det slik:

Jeg opplever nok oftere at minoritetsfamilier kanskje har en feil opplevelse av hva barnevernet er, sammenlignet med de norske jeg møter. At de kanskje er mer skeptiske til barneverntjenesten, ikke har liksom den systemforståelsen av hva og hvorfor vi egentlig er her, og hvorfor vi er i kontakt. Og at de kanskje av den grunnen noen ganger holder litt tilbake i hva de deler.

Videre forteller Kari at hun tror at manglende kunnskap er en av de største årsakene til frykten for barnevernet i minoritetsmiljøene, og utdyper at det handler om: «(...) at de [foreldrene] ikke nødvendigvis er helt kjent med hva vi kan hjelpe til med, og at vi faktisk er en hjelpeinstans, og ikke en maktinstans, for å si det sånn». Kari peker på at den manglende kunnskapen om tjenesten kan føre til at etniske minoriteter kan ha en ufullstendig forestilling av hva barnevernet er. Dette virker til å innebære at familiene ikke har innsikt i barnevernets hjelpefunksjon, som kan hindre foreldrene i å våge og åpne seg opp i møte med tjenesten. Ana forteller at hun tror at flere minoritetsforeldre hadde tatt kontakt med barnevernet og søkt hjelp på frivillig grunnlag, dersom de hadde innsikt i hvordan barnevernet kan hjelpe familier.

Den manglende systemforståelsen blant etniske minoriteter forklares av saksbehandlerne ved at minoritetsforeldre i større grad lener seg på informasjon fra sine sosiale nettverk, heller enn offisielle opplysningskanaler. Thea forklarer det slik:

Mange av de minoritetsgruppene jeg møter, veldig få av dem har gått mye skole. Både i hjemlandet, men også i Norge, og da blir dem på en måte avhengig av nærmiljøet sitt på informasjonsflyt. Hvis én i nærmiljøet har hatt en dårlig erfaring med barnevernet, så er det den eneste erfaringen dem har da.

Også media trekkes frem av saksbehandlerne som en informasjonskanal som bidrar til å forme etniske minoriteters oppfatning av barneverntjenesten. Dette problematiseres av flere av saksbehandlerne, ettersom sakene media fremmer om barnevernet ofte er lite nyanserte og negativt ladet. Thea forteller:

Det er veldig sjelden at media sier noe om de sakene det går bra. Det er jo alltid clickbait på de tingene som går dårlig, og da tenker jeg at det blir på en måte den ledende oversikten også, at hvis du kommer i kontakt med barnevernet, så mister du barna dine. Og så det at barnevernet er såpass lukket på grunn av taushetsplikt da, vi kan på en måte ikke dele og si at «her er en familie som det gikk bra med». Ja, du blir låst da.

Theas utsagn illustrerer en oppfatning av at barnevernets strenge taushetsplikt kan medføre at tjenesten ikke får muligheten til å svare på kritikk i det offentlige rom, som følgelig kan gi andre kanaler muligheten til å definere hvilken oppfatning av barnevernet som skal regjere i samfunnet. Det kan derfor tenkes at spredningen av ensidig informasjon i uoffisielle kanaler, kan bidra til å styrke frykten og mistilliten til barneverntjenesten i ytterligere grad. Sarah fremmer derfor viktigheten av å sjekke ut hva foreldrene vet om barnevernet fra før av, og å adressere frykten eksplisitt i møte med dem. Hun forteller:

Jeg tror det er viktig å sette ord på det [frykt]. Og sjekke ut litt hva de vet om barnevernet. Og da kan det jo fort komme «barnevernet tar barn», og da ha en samtale på det. Så jeg tror det er veldig viktig å snakke om det.

Det virker som at Sarah mener at saksbehandlere kan komme i posisjon for å rette opp i eventuelle misoppfatninger ved å etterspørre foreldrenes kunnskap om barnevernet. Gjennom å sjekke ut hva foreldrene vet fra før, antyder Sarah at saksbehandlerne kan få mulighet til å tilføre riktig og mer nyansert informasjon om tjenesten, og derav bidra til å forminske feiloppfatningene som skaper frykt for barnevernet i etniske minoritetsmiljøer.

Informasjonsformidling om barneverntjenesten omtales av saksbehandlerne primært på to plan: 1) *informasjonsformidling på individnivå*, og 2) *informasjonsformidling på systemnivå*.

5.3.2 Informasjonsformidling på individnivå

Informasjonsformidling om barnevernet på individnivå foregår ifølge saksbehandlerne direkte i møte mellom dem og minoritetsforeldrene. De forklarer at informasjonsarbeidet kan innebære å snakke om kulturelle ulikheter i organiseringen av samfunnet, og å informere om hvordan staten på mange områder intervensjoner i befolkningens «private» sfære i Norge. Julia forteller:

Så vi snakker en del om det [forskjeller], og prøver å forklare det. Dette med at vi på en måte har et samarbeid da, med instanser og sånn som hjelper til, som vi søker hjelp hos. Mens de kanskje (...), «Hvem ville dere søkt hjelp hos hvis det var noe dere lurte på?». Da ville det kanskje vært den eldste i familien. Da ville det kanskje vært en

onkel eller en eller annen, og de ville stilt opp for hverandre og lånt hverandre penger eller hjulpet til hvis det var noe, mens her så har vi liksom NAV og sånne ting. Så snakker vi litt om sånne forskjeller da. Det synes jeg er veldig ålreit, det er jo ikke noe lett å forstå.

Julia antyder med dette utsagnet viktigheten av å erkjenne at den norske velferdsmodellen er unik, og at organiseringen av det norske samfunnet kan oppleves som ny og ukjent for mennesker som kommer fra andre land. Også Kari er opptatt av å formidle informasjon og kommunisere på en tydelig måte når hun møter etniske minoritetsfamilier, som kan ha bakgrunn fra land der familieliv organiseres på en annen måte enn i Norge. Hun forteller: «Vi må snakke på en måte som familiene forstår. Forklare godt. Og beskrive liksom hvorfor vi er her, hva vi er bekymret for, sånn at de skal være klare over hvor (...) hvor saken ligger da, på en måte». Å snakke på en forståelig måte fremmes av flere saksbehandlere som sentralt i møte med minoritetsfamilier. Det refererer til å snakke på et enkelt språk der de ikke bruker fagbegreper, men forklarer kompliserte ord og uttrykk. Slik forklarer saksbehandlerne at de forsøker å tilpasse informasjon og kommunikasjon på en tilpasset måte med foreldrene.

Å sjekke ut at foreldrene forstår informasjonen de får presentert, fremmes av saksbehandlerne som en viktig del av barnevernsarbeidet. Slik søker de å forsikre seg om at foreldrene har innsikt i sin egen sak, som ifølge Leah er et helt avgjørende trekk ved en etisk forsvarlig praksis. Thea omtaler det slik:

Jeg tror nok jeg bruker mye tid på å sjekke ut at foreldrene faktisk forstår, for ofte så later de som at de forstår, ikke sant? For å gjøre meg til lags. Det kan også handle om kulturelt, ikke sant? For i mange kulturer er det jo veldig høflighetskultur, hvor du da på en måte ikke skal være til bry. Så jeg følger veldig med på ansiktsuttrykk, for oftest når dem ikke forstår, så blir de litt sånn stive i ansiktet, og bare nikker på en måte (...) litt sånn stivt, og da spør jeg ofte, «forsto du hva jeg sa?»

Theas utsagn belyser hennes oppfatning av at kultur kan ha en sentral innvirkning på de barnevernfaglige møtene, ved at etniske minoritetsforeldre forsøker å skjule sin manglende forståelse med hensikt om å ikke «være til bry» for saksbehandlerne. Hun understreker

derfor viktigheten av at saksbehandlere er bevisste på foreldrenes kroppsspråk, slik at de kan registrere fysiske signaler på at foreldrene ikke oppfatter kommunikasjonen. Det fremstår basert på utsagnet som viktig å ikke bare formidle informasjon om barnevernets rolle i samfunnet, men også å forsikre seg om at familiene faktisk forstår informasjonen de får presentert.

5.3.3 Informasjonsformidling på systemnivå

Når det gjelder informasjonsformidling på systemnivå, er det litt varierende hvordan de ulike saksbehandlerne erfarer slik praksis ved sin arbeidsplass. Noen av saksbehandlerne uttrykker at tjenestene de jobber i har et stort fokus på å fortelle befolkningen om hva barnevernet er, blant annet gjennom å holde foredrag på arenaer som skoler, barnehager og helsestasjoner. Thea har et positivt inntrykk av slikt arbeid ved sin arbeidsplass, og forteller at: «Det er jo liksom et ledd i den forebyggende aktiviteten da, å prøve å gjøre barnevernet menneskelig ved å sende ut mennesker fra barnevernet». Også Kari understreker at foredrag er en viktig del av tillitsarbeidet i befolkningen, og at dette kan være en sentral metode for å forebygge frykt på strukturnivå. Andre saksbehandlere som er intervjuet i dette prosjektet har derimot ikke kjennskap til at deres barneverntjeneste har spesielle strategier når det gjelder informasjonsformidling og forebyggende arbeid, og savner en større prioritering av dette som en del av sin yrkesutøvelse.

Saksbehandlerne varierende opplevelser av barnevernets vektlegging av informasjonsformidling på systemnivå, antyder at det kan være svært varierende hvordan de ulike tjenestene tilnærmer seg slikt arbeid. Dette illustreres i Sarahs intervju, ettersom hun har arbeidserfaring fra to ulike barneverntjenester. Hun forteller at hennes tidligere arbeidsplass hadde et høyt fokus på å oppsøke minoritetsmiljøer for å gi dem informasjon om barnevernet. Hun utdyper:

Jeg savner jo å jobbe litt som vi gjorde på den gamle jobben min, hvor vi hadde direkte kontakt inn mot religiøse menigheter. Og at vi var med på disse obligatoriske samfunnsmøtene, med de nye landsmennene. At vi hadde møte med dem, hvor vi kunne fortelle hva barnevern faktisk er, hvor dem kunne spørre alt slags spørsmål. Vi

snakka aldri sak, vi snakka generelt. Jeg synes det var helt fantastisk. Det var ikke så ofte vi møttes, men vi møttes. Jeg tror det er så viktig å starte der hvor folk er. Jeg tror at et sånt samarbeid kunne (...) kunne faktisk lagt til rette for ganske mye positivt. Jeg ønsker at vi kan jobbe litt mere sånn. Jeg veit ikke hva som egentlig skjer her [på den nye arbeidsplassen].

Sarah fremmer med dette utsagnet sine positive erfaringer fra sitt tidligere arbeidssted, der hun opplevde at barnevernet var opptatt av å bygge bro mellom tjenesten og religiøse menigheter i samfunnet. Hun beskriver at denne praksisen åpnet opp for dialog mellom partene, som opplevdes som en god strategi for å øke tilliten til barnevernet. Basert på Sarahs erfaringer, fremstår det som at en slik tilnærming til informasjonsarbeid på systemnivå kan ha et stort potensial for å forminske frykten for barnevernet i etniske minoritetsmiljøer.

5.3.4 Drøfting i lys av teori

Minoritetsforeldrenes manglende systemforståelse og innsikt i barnevernets rolle, fremstår ifølge saksbehandlerne som en faktor som medfører frykt og mistillit i minoritetsmiljøene. Å informere om barnevernets funksjon i det norske samfunnet, omtales derfor som et viktig virkemiddel for å øke tilliten og forminske frykten blant minoritetsforeldrene. Informasjonsformidling handler ifølge saksbehandlerne om å orientere minoritetsfamiliene i statens aktive involvering i familielivet, samt hvilke forventninger barnevernet har til oppdragelse og foreldrepraksis. I lys av Foucaults governmentalitybegrep, kan saksbehandlerne informasjonsarbeid betraktes som en form for subtil styringsmekanisme, der målet er å forme minoritetsforeldrenes holdninger og handlinger. Ved å instruere minoritetsfamiliene i majoritetskulturens forventninger og normer, kan saksbehandlerne legge til rette for at foreldrene utvikler selvteknologier, og derav styrer seg selv i tråd med barneverntjenestens vilje. Dette kan betraktes som et forsøk på å fremme panoptisk disiplinering av foreldrene, ettersom familiene vet at de vil straffes og bli fratatt barna sine dersom de ikke opptrer i samsvar med barnevernets ønskede praksis. Slik kan barneverntjenesten opprettholde sosial orden og kontroll i samfunnet, gjennom å forme minoritetsforeldrenes atferd gjennom panoptisk disiplinering.

På tross av at informasjonsformidling fremmes av saksbehandlerne som et effektivt virkemiddel for å forebygge frykt, fremstår det på bakgrunn av deres erfaringer som varierende hvor mye de ulike barneverntjenestene vektlegger dette i praksis. Noen av saksbehandlerne forteller at tjenestene de jobber i har et høyt fokus på å informere minoritetsbefolkningen om barnevernets rolle, mens andre har ikke innsikt i at deres arbeidsplass prioriterer dette. På bakgrunn av saksbehandlerne varierende opplevelser av tjenestenes tilnærming til informasjonsarbeid, fremstår det som at barnevernet mangler standardiserte føringer for slik praksis. Det virker derfor som at det er opp til hver enkelt barneverntjeneste å legge strategier for informasjonsformidling, som tyder på at barneverntjenestene må utøve en høy grad av faglig skjønn. Slik Lipsky påpeker i sin teori, utgjør skjønnsutøving en stor del av bakkebyråkratenes yrkesutøvelse, siden de arbeider innenfor et felt med uklare føringer for håndtering av praksis.

Ettersom flere av saksbehandlerne forteller at de savner en større prioritering av informasjonsformidling i barneverntjenestene de jobber i, kan det tenkes at det finnes barrierer for å gjennomføre slikt arbeid i praksis. Lipsky presiserer gjennom teorien om bakkebyråkrati at yrkesutøvere på bakkeplan utfører sine arbeidsoppgaver under forhold preget av knapphet på tid, kapasitet og økonomiske midler, og at ressursmanglene kan påvirke kvaliteten på tjenestene som leveres til brukerne. Det kan dermed tenkes at informasjonsarbeid rettet mot minoritetsfamilier er en ressurskrevende oppgave, og at en slik prioritering ikke alltid er forenelig med den byråkratiske strukturens strenge krav om effektivitet. På denne måten kan det bli utfordrende for saksbehandlerne å imøtekomme foreldrenes behov for informasjon, samtidig som de må forholde seg til ressursbegrensningene som ligger i tjenestens struktur. Slik kan arbeidsforholdene på bakkeplan medføre hindringer for at saksbehandlerne får utføre sine yrker i tråd med hva de oppfatter som god praksis, som potensielt kan styrke minoritetsforeldres frykt for barnevernet i ytterligere grad.

5.4 Å tilrettelegge

Å reflektere over om det finnes noen spesielle behov som må tilrettelegges for familiene i barnevernet, gjengis i intervjuene som en sentral del av saksbehandlerens arbeid med etniske minoritetsforeldres frykt. Informantene beskriver at tilrettelegging innebærer å erkjenne at alle familier er forskjellige og unike, og Kari understreker derfor at: «Vi kan jo ikke ha en standard pakke eller standard måte å arbeide med mennesker på. Det fungerer jo ikke. Mennesker trenger forskjellige ting». Hun fremhever med dette utsagnet viktigheten av å tilrettelegge i møte med minoritetsforeldre, og utdyper at:

Det er viktig at man er åpen og tenker over om det er noen hensyn man skal ta, eller noen ting man må justere på da, for å treffe de [foreldrene] riktig på en måte. Både i forhold til språk, og kultur, land de kommer fra eventuelt, og hva de har opplevd fra før av da. Jeg tenker det bare er viktig å ta hensyn til at det er en (...), at alle er ulike da, ikke sant. Folk er forskjellig, uavhengig av hvor de kommer fra, eller om de er etnisk norske, eller minoritets (...) minoriteter, eller hva det nå enn skulle vært. Så, ja. Legge til rette for de du møter da, ja.

Slik Kari belyser i dette sitatet kan tilrettelegging i møte med minoritetsforeldre handle om forskjellige ting, blant annet å ta hensyn til språk, kultur og bakgrunn. Basert på intervjuene med saksbehandlerne, har jeg identifisert tre undertemaer som handler om å tilrettelegge i møte med etniske minoritetsfamilier i barneverntjenesten, nemlig: 1) *å bruke tolk*, 2) *å tilpasse seg særegenhet og kultur*, og 3) *å tilrettelegge med varsomhet*.

5.4.1 Bruke tolk

Språkbarrierer er et gjennomgående tema i saksbehandlerens intervjuer, og fremstår som en av de største utfordringene i deres samarbeid med minoritetsforeldre i barnevernet. Ana uttrykker det slik: «Språk er jo veldig viktig. Felles språk, det binder oss sammen. Og bare i det så er det en barriere, for de [minoritetsforeldrene] snakker ikke det samme språket som vi gjør, som vi kan flytende og godt». Også Leah er opptatt av hvordan språkbarrierer påvirker samarbeidet mellom saksbehandlere og minoritetsforeldre, og forklarer det slik:

I noen tilfeller så utgjør språk en litt sånn ekstra hindring eller ekstra utfordring for å jobbe med alle de andre utfordringene også da på en måte, og for å møte det på en god måte. Hvis man ikke får jobbet med å skape trygghet da på grunn av språklige barrierer, så skaper jo det enda mer utfordringer, og det krever mye mer tid, og det krever mer av meg som ansatt i barnevernstjenesten, og møte det på en god måte.

Leah belyser med dette utsagnet sin opplevelse av at partenes forskjellige språk kan bidra til å skape flere utfordringer i møtet mellom etniske minoriteter og barnevernet, ved at saksbehandlere ikke får muligheten til å komme i posisjon for å skape trygghet på grunn av språklige hindringer. Også Julia utnevner språk som en barriere i møte med minoritetsfamilier, og peker på et tungt og faglig språk som en sentral årsaksforklaring. Hun utdyper:

Jeg tror de [minoritetsforeldrene] opplever språket som utfordrende. Alle de vanskelige ordene og brevene og alt dette her, ikke sant? Det er jo Digipost og det er Altinn, og det er (...) altså det er jo mye sånne greier som er vanskelig for vanlige folk oppe i årene i Norge og, som synes at det blir veldig mye sånn e-post og alt mulig sånn på data. Det tror jeg kan være vanskelig med språket da spesielt, jeg synes jo NAV-språk er kjempevanskelig. Jeg synes man burde lagt vekt på sånn (...) forståelig norsk da, i brev og referater og alt mulig sånn.

Julia antyder med dette utsagnet en oppfatning om at et komplisert og digitalisert fagspråk i velferdstjenestene kan skape forvirring for brukere av tjenesten. Hun forteller også at hun selv kan oppfatte faglige termer som vanskelige å forstå, selv om hun er en majoritetskvinne som jobber innenfor en slik tjeneste. Det kan basert på hennes utsagn fremstå som sannsynlig at det faglige språket som brukes i barnevernet kan oppleves som enda mer krevende for mennesker som ikke har norsk som sitt morsmål.

Å bruke tolk fremheves derfor av saksbehandlerne som viktig for å forebygge frykt og fremme likeverdige tjenester i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet, der hensikten er å øke foreldrenes forståelse og innsikt i saken. Likevel understreker flere av saksbehandlerne at bruk av tolk kan medføre ytterligere utfordringer i de flerspråklige møtene. Kari forteller:

Det viktigste jeg sjekker i forkant av møter [med minoritetsfamilier] er kanskje at man sjekker om man skal bestille tolk da, ja, og ha med det. Så er det dessverre mye dårlig tolking, så det preger jo en del av samtalen ofte. Misforståelser, eller tolken som stopper opp underveis, eller ikke tolker alt. Og så ender det kanskje ofte med at man snakker uten at tolken oversetter, og så blir det veldig sånn begrensa ordforråd da.

Dårlig tolking fremmes også av Sarah som en stor utfordring i møter med etniske minoritetsfamilier i barnevernet. Hun forteller:

Gud, vi har hatt mye dårlige tolker altså. Det hjelper jo ikke at vi skal veilede på noe, når tolken ikke klarer å oversette det vi sier på en god måte. Hvis vi ikke får en god tolk så får vi jo ikke (...) gjort noe. Vi får ikke snakket om de vanskelige tingene. Så språk og tolk er utfordringer.»

Sarahs utsagn illustrerer en oppfatning av at språket som benyttes av saksbehandlerne har for komplisert karakter, og kan medføre at tolkene ikke har tilstrekkelige ferdigheter til å oversette innholdet på en korrekt og forståelig måte for foreldrene. Dette omtales også av Thea, som forteller: «Tolkene tolker jo direkte, men hvis jeg ikke bruker et enkelt språk da, så vil det jo være en som sitter der og får ting tolka uten en kontekst, fordi dem kanskje ikke har nok kunnskap fra før». Både Thea og Julia fremhever altså viktigheten av at saksbehandlere kommuniserer på en forståelig måte med minoritetsforeldre, både direkte og gjennom bruk av tolk. Thea legger til at man er prisgitt gode tolker i barnevernet, og at dette er en nødvendig tilrettelegging for å fremme samarbeid med etniske minoritetsforeldre.

5.4.2 Tilpasse seg særegenhet og kultur

Å tilpasse seg særegenhet handler ifølge saksbehandlerne ikke bare om å tilpasse seg hver enkelt familie de arbeider med, men også om å tilpasse seg hver enkelt person innad i familiene. De forklarer at dette innebærer å fokusere på å bli godt kjent med menneskene de møter, og Kari understreker derfor viktigheten av å stille familiemedlemmene gode spørsmål om deres situasjon. Hun utdyper: «Det er viktig at vi spør familiene hva (...) er det noe som er viktig for oss å vite, er det noe vi skal ta hensyn til? Hvordan har foreldrenes oppvekst vært? Hva har familiene med seg i bagasjen?». Hun understreker med dette at det

er viktig og stoppe opp og reflektere over at man arbeider med unike individer i sin arbeidshverdag, og utdyper:

Det hjelper alltid å være mer bevisst [på at familiene er unike], fordi vi jobber nok litt på autopilot i perioder siden man gjør det samme hver dag. Og så lager man (...) legger man til seg en rutine, eller en bestemt måte å jobbe på, og så tenker man ikke så nøye over det underveis. Så jeg tror det hadde vært lurt å stoppe opp litt innimellom, og satt litt sånn fokus på det.

Kari antyder med dette utsagnet en oppfatning om at saksbehandlere i barnevernet ubevisst kan unnlate å erkjenne og arbeide med familienes særegne trekk, som følge av yrkesutøvelsens repeterende karakter. Kari presiserer derfor viktigheten av å reflektere kritisk over hvilke rutiner saksbehandlerne tilegner seg i sin arbeidshverdag, slik at de kan korrigere eventuelle forsømmelser av individualitet i møte med etniske minoritetsfamilier.

Også Ana fremmer viktigheten av at saksbehandlere tilpasser seg familiene de møter i barnevernet. Hun er spesielt opptatt av hvilke konsekvenser det kan ha å unnlate å tilpasse seg minoritetsforeldres kultur fra hjemlandet, og forteller:

I andre kulturer så er det så viktig å huske på at man har et levende språk. Det er «kniv i hjertet» når du har vondt, om det er fysisk eller psykisk, så er det liksom «kniv i hjertet». Hvem er det som snakker sånn i Norge? «Kniv i hjertet» liksom, ah skjerp deg. Det er så levende språk da. Eller man skal true med å slå barn, så er det liksom en del av det der «gamet» i den kulturen, at man sier: «skjerp deg, så kommer jeg og slår deg», altså liksom sånn (...) man kan ha det i språket, i den kulturen. Det er en sånn hard måte å snakke på i mange kulturer og land. Og hvis du tolker det som dårlig omsorg, så er det jo helt krise. Da må jo alle fratas barna sine.

Ana antyder med dette utsagnet at hun er opptatt av at saksbehandlere erkjenner at ulike kulturer bærer med seg forskjellige normer og sjargonger for tale. Hun forteller at det kan få alvorlige konsekvenser dersom saksbehandlere ikke evner å forstå kulturelle forskjeller, for eksempel når det gjelder måten man uttaler seg på i ulike kulturer. Hun understreker derfor

viktigheten av at saksbehandlerne tilpasser seg ulike kulturer i møte med etniske minoritetsfamilier i barneverntjenesten.

5.4.3 Tilrettelegging med varsomhet

Selv om saksbehandlerne fremhever betydningen av å ta hensyn til minoritetsforeldrenes kultur og bakgrunn, samt å gjøre tilpasninger i henhold til dette ved behov, er spesielt Leah opptatt av at tilrettelegging på bakgrunn av kultur må praktiseres med varsomhet. Hun presiserer at hun er opptatt av å behandle alle familier likt uavhengig av hvor de kommer fra, og forklarer at dette innebærer å møte alle familier ulikt. Hun utdyper:

Ingen er like, og likebehandling er å behandle folk ulikt. Sånn at det kommer jo også litt an på (...) på en måte hva behovene til denne familien er, ikke sant? Hvis det er en familie med minoritetsbakgrunn som har bodd i Norge i flere generasjoner, som snakker godt norsk og er godt kjent med det norske systemet, så fordrer jo det helt andre behov enn en familie med nyankommende flyktninger, som kanskje kom til Norge for under et år siden, og ikke har noe kjennskap til verken språk eller system. Da vil du jo måtte møte de på helt andre måter.

Leah belyser med dette utsagnet sin oppfatning av at etniske minoritetsfamilier er en mangfoldig gruppe, og at deres behov for tilrettelegging kan variere i høy grad. Hun stiller seg derfor kritisk til å gjennomføre tilrettelegginger og forskjellsbehandlinger i barnevernet kun basert på kultur. Hun foreslår heller et perspektiv der tilrettelegging må praktiseres i tråd med skjønnsbaserte vurderinger av den enkelte families behov, og presiserer at dette innebærer ulike elementer for de ulike familiene. Hun belyser derfor at tilrettelegging basert på kultur i barnevernet må gjennomføres med varsomhet.

5.4.4 Drøfting i lys av teori

Saksbehandlerne understreker altså viktigheten av å tilrettelegge forholdene i møte med etniske minoritetsforeldre, for å kunne arbeide med deres frykt og sikre en god praksis i barneverntjenesten. De understreker at man ikke kan jobbe med familier på en standardisert måte, ettersom mennesker trenger ulike ting basert på deres personlige bakgrunn og individuelle behov. Den tilretteleggende og tilpassende karakteren i saks-

behandlernes arbeid, fordrer derfor en høy grad av skjønnsutøvelse i møte med etniske minoritetsfamilier. Mangelen på klare strategier for håndtering av arbeidet med familier i barnevernet, gjør at saksbehandlere selv må avgjøre hvordan de skal møte foreldrene i sin praksis. Dette belyser Lipsky i sin teori om bakkebyråkrati, der han understreker at skjønn utgjør en sentral del av bakkebyråkratenes yrkesutøvelse. De strukturelle begrensningene som ligger forankret i saksbehandlernes arbeidsfelt, kan gjøre at de må benytte skjønn for å finne en tilnærming til praksis som både ivaretar familienes behov for tilrettelegging, men som også tilfredsstiller den byråkratiske tjenestens krav om effektivitet. Det blir derfor en viktig del av saksbehandlernes yrkesutøvelse å vurdere hvor mye de kan tilpasse seg hver enkelt familie, innenfor de begrensede ressursene de har til rådighet i sin arbeidshverdag.

Den skjønnsbaserte karakteren i den motstridende yrkesutøvelsen kan føre til at saksbehandlere tilegner seg metoder for å forenkle sine arbeidsoppgaver, med hensikt om å lette på trykket fra de pressede omgivelsene de arbeider i. Saksbehandlere forteller at de kan ha en tendens til å jobbe på autopilot, og derfor kan forsømme og vektlegge familienes individuelle trekk i samarbeidsrelasjonen. På denne måten kan saksbehandlere unngå å tilpasse seg foreldrenes særegne trekk og kulturelle bakgrunn, med mål om å gjøre arbeidet mindre komplekst. En slik praksis kan referere til Lipskys begrep om mestringsstrategier, som beskriver at bakkebyråkraterne forsøker å redusere kompleksiteten i sakene de arbeider med. På denne måten forsøker saksbehandlere å begrense behovet for å foreta skjønnsbaserte vurderinger i møte med minoritetsfamiliene, for å gjøre arbeidshverdagen mer håndterbar.

Å bruke tolk beskrives av saksbehandlere som en sentral metode for å tilrettelegge i møte med minoritetsforeldre, spesielt i saker der språk medfører en barriere for kommunikasjon og samarbeid mellom partene. Gjennom å bruke tolk i de barnevernfaglige møtene, legger saksbehandlere til rette for en økt forståelse og innsikt hos foreldrene, og kan slik fremme tillit og forebygge frykt i samarbeidsrelasjonen. Sett i lys av Foucaults governmentality-begrep, kan tolken dermed fungere som et verktøy som bidrar til å forme minoritetsforeldrenes oppfatning av norsk familieliv og om barnevernet i sin helhet. Ved at saksbehandlere får kommunisert og formidlet informasjon til foreldrene på en tilgjengelig og

forståelig måte gjennom bruk av tolk, kan barnevernet bidra til å forme og disiplinere foreldrene på en effektiv, men subtil måte. Slik kan barnevernet fremme ønsket atferd hos minoritetsfamiliene, gjennom å mobilisere til utviklingen av selvteknologier blant foreldrene. Slik kan barnevernet legge til rette for at foreldrene styrer seg selv i tråd med barnevernets oppfatning av godt foreldreskap, ved å gjøre informasjonen forståelig gjennom bruk av tolk.

Selv om å bruke tolk fremmes som et viktig virkemiddel for å arbeide med frykt hos etniske minoritetsfamilier i barnevernet, forteller flere av saksbehandlerne at bruk av tolk kan medføre ytterligere utfordringer for samarbeid. De forklarer at dårlige tolker er et svært utbredt fenomen i barnevernet, som tyder på at gode og kvalifiserte tolker er en knapp ressurs i tjenesten. Mangelen på dyktige og tilgjengelige tolker fremstår derfor som en stor utfordring i barnevernsarbeidet, og kan knyttes til Lipskys forståelse av bakkebyråkraters arbeidsforhold. Ifølge ham må bakkebyråkrater utøve sine arbeidsoppgaver under forhold preget av ressursmangler og konstante begrensninger, som gjør at yrkesutøverne ikke alltid har kapasitet til å arbeide i tråd med organisasjonens normer for god praksis. I lys av denne teorien, kan det fremstå som at mangelen på gode tolker kan medføre at saksbehandlerne ikke får mulighet til å utøve hjelpearbeidet med minoritetsfamilier på en forsvarlig måte på grunn av manglende ressurser i tjenesten. Dette beskrives også i intervjuene, der saksbehandlerne forteller at de ikke får gjort et godt og grundig arbeid med minoritetsforeldre uten gode tolker. Slik kan saksbehandlernes arbeidsvilkår potensielt skape barrierer for at de kan komme i posisjon for å arbeide med frykten blant etniske minoritetsforeldre.

5.5 Kritisk refleksjon rundt barnevernets organisering

I intervjuene med saksbehandlerne kommer det frem at kritisk refleksjon rundt barneverntjenestens organisering er et viktig virkemiddel for å arbeide med frykten som florerer i etniske minoritetsmiljøer. Ifølge saksbehandlerne handler det om å rette et kritisk blikk mot barnevernets praksis og struktur, som også omtales som en viktig del av å forsikre god og oppdatert tjenesteutøvelse rettet mot barn og foreldre. Thea understreker viktigheten av at barnevernet nyanserer seg i tråd med ny innsikt og kunnskap, og henviser til domfellelsene av den norske barneverntjenesten i Den europeiske menneskerettsdomstolen. Hun utdyper:

Det er jo viktig da, at barnevernet som institusjon er villig til å endre seg. At vi ikke bare står på våre krav, og at vi har alltid gjort det riktige. Men at man sier «nei, ok, kanskje har vi gjort feil?». Barnevernet har jo forandret seg masse på bare fem år. Og jeg tror det er viktig at vi viser det også da, at vi faktisk tar jevnlig vurderinger.

Thea fremmer med dette sin mening om at det er viktig at barnevernet står til rette for og innrømmer eventuelle feilgrep og dårlige praksiser, og at tjenesten er villig til å utvikle seg ved behov. Hun understreker derfor at å rette et kritisk blikk innover mot barnevernets organisering er en viktig del av å forebygge frykt. Ifølge saksbehandlerne kan kritisk refleksjon foregå på flere måter, og temaet deles følgelig inn i tre undertemaer: 1) *kulturelle fallgruver*, 2) *mer tid til forebyggende arbeid og fagutvikling*, og 3) *nyansering av barnevernets ansattpolitikk*.

5.5.1 Kulturelle fallgruver

Kulturelle fallgruver viser til saksbehandlerne sine opplevelser av at kultur kan utgjøre et villedende element i deres møte med etniske minoritetsfamilier. Det kan blant annet innebære at saksbehandlerne gir kulturaspektet for stor plass i deres arbeid med minoritetsfamilier, som kan ha store konsekvenser for deres oppfatning av familienes saker. Thea understreker derfor at: «Man må være liksom edruelig og balansert på å ikke ilegge alt kultur heller. Det er jo en sånn balansegang på å ha respekt for kultur, men ikke la den heller overstyre». Å ikke la kulturen overstyre, referer ifølge Thea til at kultur ikke må benyttes som en årsaksforklaring for familienes utfordringer. Hun utdyper:

Du kan på en måte ikke unnskyldte vold med kultur for eksempel, men du kan forstå volden ut ifra kultur. Så jeg at tenker det er (...) det er viktig å ikke få en sånn kulturfrykt, ikke sant, at «ånei jeg skal ikke si noe om det, fordi det er jo sånn den kulturen er, så jeg skal ikke utfordre det».

Thea fremmer med dette en oppfatning av at saksbehandlere kan oppleve ubehag med å stille seg kritiske til minoritetsforeldrenes kultur, og at de derfor kan unngå å utfordre kulturelle ulikheter i møte med familiene. En slik praksis omtales også av Sarah, som forteller at hun tror at saksbehandlere kan bli dårlige i jobbene sine ved å unngå å utforske skadelige

forhold i minoritetsfamilier, ved å heller ilegge kulturelle årsaksforklaringer for problemene.

Hun forklarer:

Jeg tror vi også kan «godta mer», i gåseøyne, fordi vi legger det på kultur. At man tenker «men det er bare sånn det er, i den kulturen». Så i stedet for å snakke litt om hva det gjør med barn, med kanskje en pappa som er litt sint i tider, og snakke om hva det er, så er det sånn: «sånn er det bare i den kulturen, det er bare sånn dem er». Så jeg tror vi blir dårlig i jobben vår. Det tror jeg vi faktisk blir. Når vi bruker kultur som en bortforklaring eller en unnskyldning for hva som skjer.

Sarah fremmer med dette utsagnet sin mening om at det er viktig at saksbehandlere reflekterer kritisk over hvordan de forholder seg til kulturelle ulikheter, for å kunne utøve en god praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet.

Kulturelle fallgruver som omtales av saksbehandlerne kan også referere til barnevernets mandat og verdigrunnlag, som ifølge dem springer ut av norske normer for barneoppdragelse. Flere av saksbehandlerne peker på «den norske fasiten for godt foreldreskap» som en utfordring i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet. Ana understreker at det finnes mange ulike måter å oppdra barn på, og at det kan ha negative konsekvenser for samarbeid dersom saksbehandlere er lite fleksible i sin holdning til barneoppdragelse. Hun presiserer: «Den der rigide tankegangen om at vi har fasiten på hva som er riktig, og så skal vi se etter om de lever sånn som vi tenker er riktig, det er en stor utfordring». Ana er også opptatt av å fremme viktigheten av at saksbehandlere er åpne for at det finnes flere måter å organisere familieliv på, så lenge kjernefaktorer som varme, trygghet og sensitivitet er til stede. Også Julia understreker betydningen av at saksbehandlere er åpne for andre kulturers holdninger til oppdragelse, og utdyper: «Jeg tenker at vi må ha takhøyde for ulike måter å gjøre ting på da. At folk kan ha forskjellige måter å gjøre ting på, som ikke behøver å være skadelige for barn, for å si det sånn da». Det fremstår i lys av utsagnene at saksbehandlerne er svært opptatt av at de må akseptere andre kulturers utøving av foreldreskap, så lenge deres praksiser ikke strider med forsvarlighet og er skadelig for barn. Kritisk refleksjon over barneverntjenestens norske normative verdigrunnlag fremstår derfor som en viktig del av hvordan saksbehandlerne arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

5.5.2 Mer tid til forebyggende arbeid og fagutvikling

Flere av saksbehandlerne forteller at de savner mer forebyggende arbeid og fagutvikling som en del av sin yrkesutøvelse i barnevernet, og uttrykker et behov for at tjenesten setter av mer tid til å inkludere slikt arbeid i praksis. Når det gjelder forebyggende arbeid rettet mot etniske minoritetsfamilier, har flere av saksbehandlerne reflektert over gode tilnærminger. Thea forteller at hun skulle ønske at det var tettere samarbeidslinjer mellom barnevernet og andre samfunnsorganer, og peker spesielt på religiøse menigheter som en ønskelig samarbeidspartner. Hun forteller:

Hvis jeg kunne valgt i en ideell verden, så tror jeg det hadde hjulpet å samarbeide med for eksempel moskéer [for å forebygge frykt]. At man hadde hatt noen imamer som har stor respekt i det muslimske miljøet, som kanskje hadde både den forståelsen for sitt eget [minoritets-] miljø, men også systemforståelsen i Norge, som kunne vært en brobygger da.

Theas ønske om et bredere samarbeid med religiøse menigheter, kan sammenlignes med Sarahs erfaringer fra forebyggende arbeid ved sitt forrige arbeidssted. Som tidligere beskrevet, opplevde Sarah at tjenestens oppsøkende arbeid rettet mot religiøse miljøer hadde en svært positiv effekt på tillitsbygging hos etniske minoritetsfamilier, og at hun savner en lignende praksis på sitt nye arbeidssted. Å «bygge bro» mellom barneverntjenesten og etniske minoritetsfamilier fremmes altså av saksbehandlerne som en viktig del av å forebygge frykt. Ana har en annen idé i henhold til dette, og forteller:

Jeg har jo tenkt på det med kulturtolker, at det kunne være en fin ting. Ha liksom en ressursperson som kan skape (...) en sånn voksen god mann, som kommer inn og bare skjønner hva foreldrene sier, og skjønner hva vi [barnevernet] sier også. Kan være en sånn nøytral brobygger som ikke tar stilling til barnevernssaken, støttepersoner liksom. Jeg tenker jo det er litt viktig. At de kan forklare at «nå prøvde de [barnevernet] å si dette, og det betyr sånn og sånn», gjenta det liksom. En brobygger.

Ana fremmer med dette utsagnet sin oppfatning av at barnevernfaglige møter med etniske minoritetsfamilier kunne blitt styrket ved å inkludere en upartisk tredjepart, som hadde til hensikt å skape en økt innsikt og forståelse mellom partene. Ana understreker at hun tror at

kulturtolker ville hatt en positiv effekt når det gjelder å øke minoritetsfamiliers tillit til barnevernet, og at det kan være et effektivt virkemiddel i barnevernets forebyggende praksis. Basert på saksbehandlernes beskrivelser, fremstår det derfor som viktig at barnevernet tenker nyskapende for å utvikle flere forebyggende strategier for å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

Når det gjelder fagutvikling om flerkulturelt barnevernsarbeid, forteller saksbehandlerne at de opplever lite organisert aktivitet på dette området i deres tjenester. Noen av saksbehandlerne peker på fagdager og drøfter der minoritetsarbeid i barnevernet blir trukket frem som tema, men understreker at dette temaet blir lite aktualisert sammenlignet med andre problemstillinger, som for eksempel seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner. Flere av saksbehandlerne forteller at deres hovedkilde til ny kunnskap om flerkulturelt barnevernsarbeid er kollegaer som har bred kompetanse på feltet, enten på bakgrunn av egen minoritetstilhørighet, eller at de har tatt relevante utdanninger eller kurs. De beskriver at læring gjennom kollegaer kan forekomme i direkte diskusjoner med dem, eller gjennom informerende innlegg på personalmøter.

Kari forteller at tjenesten hun jobber i har tilgang på et bibliotek med fagbøker og ny forskning, men understreker at de ansatte sjelden har tid til å prioritere og oppdatere seg på dette i sin arbeidshverdag. Hun forteller derfor, i likhet med flere av de andre saksbehandlerne, at de opplever at det er et individuelt ansvar å tilegne seg ny kunnskap om faget. Saksbehandlerne forklarer derfor at de ofte tenderer til å oppdatere seg på temaene de selv har en økt faglig interesse for, ettersom kunnskapsutviklingen i stor grad foregår på deres eget ansvar. Sarah beskriver det slik: «Er du veldig interessert i kultur, så vil du jo lese mer om det. Er du interessert i vold, så er det nok det du leser mere om. Jeg tror det er veldig avhengig av egeninteresse». Sarah antyder dermed at saksbehandlere i den norske barneverntjenesten kan inneha ulik grad av kulturkompetanse, avhengig av deres interesseområde i faget. Det kan derfor tenkes at en slik strukturering av fagutvikling, kan bidra til å skape en skjevhet i tjenesteytelse til minoritetsfamilier. Thea beskriver det slik:

Det er opp til hver enkelt saksbehandler [å tilegne seg ny kunnskap om minoritetsarbeid i barnevernet], og det kan være veldig bra hvis du får en saksbehandler som har fokus på det. Men så kan det også være skikkelig skummelt, hvis du møter noen som ikke har det som fokus. Det er jo litt sånn russisk rulett, ikke sant? Hvem er det du får? Hvem er det du møter når du skal dit?

Thea illustrerer med dette utsagnet sin opplevelse av at det kan være avgjørende for minoritetsfamilier at de får tildelt en saksbehandler som har interesse for flerkulturelt barnevernsarbeid, og som dermed har tilegnet seg kunnskap om god praksis i en slik kontekst. Saksbehandlerne forteller at de savner klarere strategier for fagutvikling som en del av tjenestens organisering, og uttrykker med dette et behov for nyansering.

5.5.3 Nyansering av barnevernets ansattpolitikk

Å reflektere kritisk over barnevernets organisering av ansattpolitikk trekkes frem av saksbehandlerne som et viktig element for å etablere gode forhold for praksis. Flere av saksbehandlerne peker på betydningen av å ha en flerkulturell ansattgruppe i barnevernet, som Leah omtaler slik:

Det er bra at vi gjenspeiler hvert fall til noen grad samfunnet som vi jobber i, og menneskene vi møter. Det er det å ikke være for homogene da rett og slett, som jeg tenker er en styrke. Vi har godt av å være litt ulike, og bli utfordret på ulike syn da ikke sant, på hvordan vi ser på verden rundt oss egentlig.

Leah fremmer sin oppfatning om at en mangfoldig ansattgruppe i barnevernet kan legge til rette for kritisk refleksjon rundt tjenestens normative syn på familieliv, og at saksbehandlerne slik kan få utfordret sine tatt for gitte holdninger til praksis. Basert på hennes utsagn, kan det fremstå som at en blandet tjeneste kan medføre positive virkninger på strukturnivå, ved at barneverntjenesten blir mer tilpasset dets mangfoldige brukergruppe. Thea påpeker at en flerkulturell ansattgruppe også kan ha positive virkninger hos minoritetsfamiliene i barnevernet. Hun forteller:

Jeg tror det hadde gjort dem [foreldrene] mer trygge. Man ser jo det i de få sakene hvor vi har ansatte med flerkulturell bakgrunn, hvordan du ser at familiene senker

skuldrene bittelitt. Så tror jeg det er noe for foreldrene å kunne speile seg i å se like ut som noen andre da. Å være lik de som skal vurdere deg.

Thea illustrerer med dette utsagnet sin oppfatning av at minoritetsfamilier kan føle seg mer komfortable i møte med saksbehandlere som har minoritetsbakgrunn, fordi de har fellesskap i at de ikke tilhører majoritetskulturen. Sarah, som selv er en saksbehandler med minoritetsbakgrunn, belyser dette perspektivet fra den andre siden av saken. Hun forteller:

Jeg tror kanskje jeg føler meg tryggere i at jeg kan kritisere. At jeg kan si at «nei, men det er faktisk ikke sånn det er», enn om en helt norsk skulle sagt det, fordi da kan man kanskje oppleves som belærende av at «vi er bedre». Så fordi jeg har den halve minoritetsbakgrunnen, så kan jeg si ting på en mye tydeligere måte, uten at det blir litt sånn, «ah, du forstår ikke oss!». Så det er jo en fordel.

Sarah belyser med dette utsagnet at hun føler en større frihet til å kunne utfordre og kritisere kulturelle aspekter i møte med minoritetsfamilier, nettopp fordi hun har minoritetsbakgrunn selv. Hun omtaler dette som en styrke, ettersom det fremstår som at familiene gir henne en høyere terskel for å «trå feil» ved å omtale kultur. I lys av disse utsagnene, uttrykker saksbehandlerne et behov for at barnevernet burde vektlegge og ansette flere minoritetspersoner i tjenesten. På denne måten antyder saksbehandlerne at det potensielt kan legges til rette for en bedre praksis i møte med minoritetsforeldre i barneverntjenesten.

Noen av saksbehandlerne deler en oppfatning av at barneverntjenestens ansatte i hovedsak består av unge etnisk norske nyutdannede kvinner, og retter et kritisk blikk mot en slik organisering av tjenesten. Ana understreker at dette kan være en utfordring for barnevernet, ettersom hun opplever at unge saksbehandlere ofte mangler erfaring, og skal møte foreldre som har lang livserfaring med en krevende bakgrunnshistorie. Hun forteller at slike ujevnheter kan medføre at partene ikke har kjemi, som ifølge henne betraktes som en forutsetning for godt og tillitsbasert samarbeid i barnevernet. Sarah uttrykker fra den andre siden av saken at det kan oppleves som utfordrende å møte foreldre som er eldre enn henne, og peker på en oppfatning av at stolthet ofte utgjør et sentralt element i minoritetsmiljøer. Hun utdyper:

Det at noen skal komme inn og prøve å fortelle dem hva dem skal gjøre [er en utfordring]. Noen minoriteter har jo veldig mye stolthet. Det er en utfordring med møter (...). Også særlig hvis vi møter foreldre som er eldre enn oss, kanskje menn, så sitter vi unge der og skal fortelle en pappa som kanskje har fire unger, at «det der er ikke greit». Så det er liksom den stoltheten som står i veien for å kanskje forstå at det vi sier betyr noe.

Sarahs utsagn illustrerer hennes opplevelse av at det kan være utfordrende for unge saksbehandlere å møte eldre foreldre med mer livserfaring enn dem selv. Hennes sitat antyder en oppfatning av at minoritetsforeldre kan ha mindre tillit til veiledning fra yngre saksbehandlere, noe også Julia uttrykker at kan være en utfordring i lys av dagens organisering av barnevernet. Hun ytrer et behov for endring av tjenesten, og forklarer det slik:

Nå er jo jeg en eldre kvinne, og det tenker jeg er en kjempefordel. Fordi at jeg tror det er utfordrende å være 22 år, nyutdannet barnevernspedagog, og skulle sitte å (...). Det ville jeg følt var ganske provoserende selv også, hvis jeg var i 40/50-årene og hadde problemer med tenåringer eller et eller annet, så skulle det sitte en liten 22-åring nyutdannet også si hvordan jeg skal gjøre ting. Det mener jeg er en kjempeviktig sak, at man må (...), burde kanskje hatt en litt annen organisering eller ett eller annet av barnevern, for at man hadde folk med mye erfaring da.

Julia belyser med dette sitatet at hun forstår at foreldre kan reagere på organiseringen av barnevernets ansatte, ettersom hun selv ville opplevd det som krevende dersom en yngre saksbehandler skulle fortalt henne hvordan hun skulle håndtere sin familie. Hun ytrer derfor at barnevernet bør fokusere på å ansette flere saksbehandlere som i tillegg til utdanning og fagkunnskap, også kan vise til bred livserfaring.

5.5.4 Drøfting i lys av teori

Under dette temaet belyser saksbehandlerne hvordan kritisk refleksjon rundt barnevernets organisering er en viktig del av å sikre en god praksis i møte med minoritetsforeldre, samt å motvirke deres frykt for tjenesten. Det kan blant annet handle om å reflektere kritisk over kulturelle fallgruver i barnevernet, som ifølge saksbehandlerne handler om å rette søkelyset

mot hvilke normer og verdier som reproduseres og tilskrives makt i tjenesten. Saksbehandlerne forteller at det er majoritetskulturens normative forståelser av familieliv som råder i den norske barneverntjenesten, og de understreker at yrkesutøvelsen bygger på «den norske fasiten» for godt foreldreskap. En slik fremstilling kan tolkes i lys av Foucaults begrep om panoptisk disiplinering, ved å forstå praksis gjennom at det bres «et usynlig nett av norske normer» over organisasjonen. Denne sikkerhetsteknologien temmer og former foreldrenes handlinger, og saksbehandlerne tilskrives ansvaret for å kontrollere at foreldrene opptrer i tråd med tjenestens begrep om ønsket atferd. Slik kan foreldrene bli underkastet barnevernets panoptiske disiplin, og bli omformet til lydige og føyelige individer i samfunnet.

Funnene i analysen viser at saksbehandlerne stiller seg kritiske til barnevernets norske normative verdigrunnlag, og de understreker viktigheten av å utfordre dette i sin yrkesutøvelse. De uttrykker derfor at åpenhet og aksept for andre kulturers syn på oppdragelse er sentrale virkemidler for å motvirke frykt og mistillit i minoritetsmiljøene. Ettersom saksbehandlernes yrkesutøvelse ifølge Lipsky innebærer en høy grad av skjønnsutøving, kan det tenkes at den enkelte saksbehandler har frihet til å finne individuelle strategier for å praktisere en slik åpenhet i møte med minoritetsfamilier i barnevernet. Samtidig kan denne åpenheten mulig være krevende å utøve i praksis, på grunn av de pressede arbeidsforholdene de arbeider i innenfor bakkebyråkratiet. Slik må saksbehandlerne navigere i et arbeidsfelt preget av motstridende forventninger og krav fra foreldrene og den byråkratiske strukturen, og arbeidspresset blir derfor stort for yrkesutøverne.

Gjennom kritisk refleksjon forteller flere av saksbehandlerne at de savner en større prioritering av forebyggende arbeid i barnevernet, og de peker spesielt i retning av et tettere samarbeid med religiøse menigheter og behovet for kulturtolker i tjenesten. Slike forebyggende strategier som bygger på å skape forbindelser med minoritetenes kulturelle og religiøse miljøer, kan tolkes i lys av Foucaults begrep om selvteknologi. Ved at barnevernet styrker båndene mellom tjenesten og minoritetsmiljøene, og får respekterte tredjeparter innenfor disse arenaene til å tale til fordel for barnevernet, kan tjenesten potensielt legge til rette for å bygge en større troverdighet og trygghet innenfor disse kretsene. På bakgrunn av

en økt tillit i minoritetsmiljøene, kan det trolig bli enklere for barnevernet å forme foreldrene til å styre seg selv gjennom disiplin. Slik kan en vektlegging av forebyggende arbeid medføre at barnevernet mer effektivt kan nå sine mål, samtidig som at tilliten styrkes og frykten forminskes i minoritetsbefolkningen. Likevel kan det tenkes at det forebyggende arbeidet er en ressurskrevende prosess, som ikke nødvendigvis er forenelig med bakkebyråkratenes store kapasitetspress. Det kan dermed tenkes av det finnes strukturelle barrierer for å gjennomføre forebyggingsarbeidet i praksis, siden barnevernet må balansere mellom å prioritere kortsiktige og langsiktige behov i organiseringen av tjenesten.

Saksbehandlerne deler opplevelsen av at barnevernet har lite organisert aktivitet når det gjelder fagutvikling om flerkulturelt barnevernsarbeid. Et slikt funn kan tyde på at også dette arbeidsområdet nedprioriteres i organiseringen av barnevernet, på bakgrunn av manglende kapasitet og ressurser i tjenesten. Saksbehandlerne forklarer derfor at de har et individuelt ansvar for å tilegne seg ny kunnskap, og at fagutvikling praktiseres i tråd med den enkeltes interesseområder. Det kan derfor fremstå som at kunnskapsutvikling i barnevernet baserer seg på skjønn, ettersom at saksbehandlerne selv må vurdere sin egen tilnærming til praksis på grunn av diffuse føringer fra tjenesten. Flere av saksbehandlerne forteller derfor at de primært benytter sine minoritetskollegaer som kilder til informasjon om flerkulturelt barnevernsarbeid. Dette kan i lys av Lipskys teori om bakkebyråkrati oppfattes som en mestringsstrategi, siden saksbehandlerne på denne måten kan spare arbeidskapasitet ved å holde seg oppdatert i faget uten å bruke tid på å lese ny forskning. Minoritetsansatte i barnevernet fremmes derfor som en stor ressurs i barnevernet, og saksbehandlerne understreker viktigheten av å ansette flere personer med minoritetsbakgrunn i tjenesten. En mangfoldig tjeneste fremmes som en styrke både for saksbehandlerne selv, men også for minoritetsforeldrene som møter barnevernet.

6 Avslutning

I dette kapitlet vil jeg avrunde fremstillingen av masteroppgaven. Jeg vil først oppsummere undersøkelsens mest sentrale punkter, før jeg deretter kontekstualiserer disse i lys av eksisterende forskning på feltet. Jeg vil så legge frem konklusjonen for masteroppgavens problemstilling. Denne er basert på undersøkelsens funn som drøftes gjennom teori, og inneholder også videre refleksjoner av implikasjoner for praksis. Deretter gir jeg anbefalinger til fremtidig forskning på feltet, før jeg avslutningsvis runder av masteroppgaven med noen utvalgte bemerkninger.

6.1 Oppsummering av funn og drøfting

Mine funn antyder at saksbehandlerne har klare strategier for hvordan de vil arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. Deres tilnærminger refererer til å bygge relasjon med foreldrene, å tette kunnskapshull og rette opp misforståelsene som råder i minoritetsmiljøene, å tilrettelegge i møte med familiene, samt å reflektere kritisk over hvordan barnevernet er organisert. Disse strategiene illustrerer hvordan saksbehandlerne etterstreber å møte minoritetsforeldrenes frykt med en dyp respekt og forståelse, der målet er å øke familienes trygghet og tillit til barneverntjenesten. Funnene har blitt drøftet i lys av Foucaults maktteori og Lipskys teori om bakkebyråkrati. Her kommer det frem at maktdimensjoner, ressursmangler og strenge byråkratiske rammer i tjenesten, kan begrense saksbehandlerens mulighet til å gjennomføre sine ønskede tiltak i praksis. Drøftingen antyder at saksbehandlerne må tilpasse sine strategier i arbeidet med minoritetsforeldrenes frykt, for at deres yrkesutøvelse skal være forenelig med barnevernets rammebetingelser. De strukturelle forholdene i tjenesten kan derfor medføre barrierer for at saksbehandlerne får arbeidet med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet i samsvar med deres ønskede tilnærming til praksis.

6.2 Kontekstualisering av funn i lys av tidligere forskning

Tidligere forskning viser at etniske minoritetsfamilier er en overrepresentert brukergruppe i barnevernet, og at deres oppfatning av tjenesten ofte preges av mistillit og frykt. Studier viser at negative rykter, kulturforskjeller, språkbarrierer, og diskriminerende praksiser er

sentrale elementer som fører til frykt i de etniske minoritetsmiljøene (Ali, 2015; Fylkenes et al., 2018; Rugkåsa et al., 2015; Wathne & Kisuule, 2023). På den andre siden, viser tidligere forskning at faktorer som åpenhet, anerkjennelse, informasjonsformidling og relasjonsarbeid kan bidra til å styrke minoriteters tillit til barneverntjenesten (Fylkenes & Netland, 2012; Paulsen et al., 2018; Terreffe, 2023). Funnene i denne masteroppgaven bekrefter innsikten fra tidligere forskning, og utdyper forståelsen gjennom å belyse hvordan saksbehandlerne anvender tillitsbyggende strategier for å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet. Drøftingen viser imidlertid at denne innsatsen kan utfordres av strukturelle begrensninger i tjenesten, og indikerer derfor et behov for ytterligere forskning på feltet.

6.3 Konklusjon

Masteroppgaven har søkt å finne svar på hvordan saksbehandlere arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. På bakgrunn av temaene som ble avdekket i analysen, kan det konkluderes med at saksbehandlerne arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt gjennom *å bygge relasjon* med foreldrene, *å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser* som florerer i minoritetsmiljøene, *å tilrettelegge* i møte med familiene, og *å reflektere kritisk over barnevernets organisering*. Jeg vil i det følgende gi en kort forklaring av de ulike temaene, for å utdype problemstillingens konklusjon.

Å bygge relasjon refererer til at saksbehandlerne bruker god tid i møte med foreldrene, og forsøker å skape en trygg og varig samarbeidsrelasjon med familiene de møter i barnevernet. Saksbehandlerne er opptatt av å vise sin interesse for familiene de samhandler med, som innebærer å bli godt kjent med foreldrenes bakgrunn. De fremmer også viktigheten av å vise respekt for foreldrenes historie, samt å anerkjenne deres foreldrerolle. Ærlighet omtales av saksbehandlerne som et grunnelement i arbeidet med å motvirke frykt i minoritetsmiljøene, og handler om å gi foreldrene innsikt i hvilke vurderinger de gjør av saken. Til slutt fremmes medmenneskelighet som betydningsfullt i relasjonsarbeidet, som ifølge saksbehandlerne innebærer at de gjør seg selv mer menneskelige gjennom å vise frem sine særegne personlighetstrekk og verdier. På denne måten søker saksbehandlerne å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet gjennom å bygge relasjon.

Å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser handler om å utøve informasjonsarbeid på individ- og systemnivå, der målet til saksbehandlerne er å gi minoritetsmiljøene mer nyansert og korrekt kunnskap om barnevernets rolle i samfunnet. Gjennom å gi foreldrene innsikt i barnevernets hjelpefunksjon, søker saksbehandlerne å fjerne forestillingen om at tjenesten bare er en maktinstitusjon. På denne måten forsøker saksbehandlerne å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet gjennom informasjonsformidling.

Å tilrettelegge i møte med minoritetsforeldre handler ifølge saksbehandlerne om å ta hensyn til eventuelle spesielle behov familiene har. De forklarer at det kan innebære å bruke tolk i møter, for å legge til rette for en økt forståelse mellom partene. Saksbehandlerne refererer også til at tilrettelegging handler om å tilpasse seg den enkelte families særegenhet, slik at de kan møte dem på en god måte. Slik søker saksbehandlerne å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet gjennom å tilrettelegge forholdene for familiene.

Å reflektere kritisk over barnevernets organisering handler ifølge saksbehandlerne om å stille seg spørrende til de strukturelle rammene som påvirker deres arbeid med etniske minoritetsfamilier i barnevernet. De forklarer at det blant annet kan innebære å utfordre majoritetsnormene som gjennomsyrrer tjenestens praksis, eller å fremme behovet for en økt vektlegging av forebyggende arbeid og fagutvikling i tjenesten. Saksbehandlerne uttrykker også behovet for å ansette flere minoritetspersoner i barnevernet, slik at tjenesten kan gjenspeile samfunnet de arbeider i. På denne måten søker saksbehandlerne å påvirke strukturelle føringer som påvirker etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

Samtidig kan saksbehandlernes fryktforminskende tiltak utfordres av barneverntjenestens begrensende strukturelle rammevilkår. De ansatte i barnevernet jobber i en tjeneste som er gjennomsyret av usynlige maktstrukturer, og arbeidsforholdene preges av et konstant press mellom familienes behov for økt støtte og tjenestens byråkratiske krav om effektivitet. Saksbehandlerne må derfor navigere sin yrkesutøvelse i et krevende spenningsfelt, der de må balansere mellom et ønske om å forbedre betingelsene for familier som frykter barnevernet på den ene siden, og de strukturelle ressursmanglene som hindrer dem i å realisere disse intensjonene på den andre siden. Saksbehandlerne må derfor foreta

skjønnsbaserte vurderinger for å håndtere krysspresset de står i som ansatte i barnevernet, som kan være en utfordrende oppgave i lys av tjenestens motstridende hensyn.

Den skjønnsbaserte karakteren i saksbehandlernes yrkesutøvelse kan medføre at ansvaret for barneverntjenestens virksomhet tildeles de ansatte på bakkeplan i organisasjonen. En slik oppbygging av tjenesten kan mulig få sentrale virkninger for praksis. For det første kan mangelen på retningslinjer og følgelig et høyt individuelt ansvar hos den enkelte medføre at saksbehandlerne får et høyt stressnivå på arbeidsplassen, som kan føre til utbrente ansatte i tjenesten. Det kan dermed tenkes at saksbehandlerne kan utvikle ytterligere mestringsstrategier for å håndtere det krevende presset de opplever, som kan gå på bekostning av kvaliteten i deres hjelpearbeid med familier. En utbrent ansattgruppe i barnevernet kan også føre til flere sykemeldinger og mer turnover i tjenesten, som kan gjøre at rik kunnskap og arbeidserfaring kan gå tapt. Dette kan skape ytterligere utfordringer i en tjeneste som allerede er svært presset på kapasitet og ressurser, og kan derfor medføre en ekstra belastning for barnevernet.

For det andre kan saksbehandlernes bruk av skjønn medføre at familiene i barnevernet mottar tjenesteutøvelse av varierende standard, ettersom de ansatte bringer med seg ulike interesser, tolkninger og meninger inn i møte med dem. Slik kan det bli avgjørende for minoritetsfamilier at de får tildelt en saksbehandler som forstår og ivaretar deres behov, ettersom at hjelpen de mottar i stor grad hviler på saksbehandlernes skjønnsvurderinger. Det kan dermed fremstå som at et bevisst og målrettet arbeid med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet, forutsetter at saksbehandlerne er interesserte og engasjerte i å lære om temaet. Konsekvensene kan derfor bli betydelige dersom saksbehandlerne ikke reflekterer kritisk over sin egen praksis i barnevernet, og frykten i minoritetsmiljøene kan potensielt bli styrket i ytterligere grad.

Til slutt kan det tenkes at den skjønnsbaserte karakteren i saksbehandlernes yrkesutøvelse medfører et økt behov for veiledning og støtte fra ledelsen, for å sikre at de ansatte føler seg kompetente og trygge i deres profesjonelle rolle i barnevernet. Dette kan trolig skape flere strukturelle utfordringer i tjenesten, ettersom organisasjonen allerede har et stort

kapasitetsproblem som legger begrensninger for barnevernets mulighet til å fordele sine ressurser. Et økt behov for veiledning og støtte blant de ansatte i tjenesten, kan legge et enda større press på en allerede belastet organisasjon. Slik kan mangelen på føringer og retningslinjer for saksbehandlere i barneverntjenesten, potensielt føre til at organisasjonen må utføre ytterligere krevende vurderinger om hvordan de skal prioritere sine knappe ressurser.

På denne måten kan de begrensende rammebetingelsene i barnevernets struktur, bidra til å skape hindringer for at saksbehandlerne får mulighet til å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet med strategiene de oppfatter som viktige. Saksbehandlerne kan med andre ord få utfordringer med å bygge relasjoner med familier, samt å tette kunnskapshull og rette opp misforståelser. De kan få vansker med å tilrettelegge for familiene, og å reflektere kritisk over organiseringen av tjenesten. Det kan også fremstå som at barnevernets maktdimensjon og skjønnsbaserte karakter kan skape ytterligere utfordringer for tjenesten i praksis. Det kan virke som at barnevernet står ovenfor et komplisert paradoks der utfordringene i tjenesten avler hverandre, og bidrar til å forsterke presset og spenningene i den byråkratiske strukturen. På bakgrunn av innsikt fra funnene og drøftingen av disse, kan det fremstå som at tjenestens organisering bør nyanseres med hensikt om å legge til rette for at saksbehandlere skal kunne arbeide mer effektivt og målrettet med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

6.4 Anbefalinger til fremtidig forskning

Med utgangspunkt i funn fra denne studien, kan det fremstå som sentralt å forske videre på etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. Denne undersøkelsen har primært rettet søkelyset mot hvordan saksbehandlere arbeider for å motvirke frykt, men basert på drøftingen avdekkes også strukturelle betingelser som en sentral faktor som påvirker deres tilnærming til praksis. Med dette tatt i betraktning, kan et interessant perspektiv for videre forskning være å utforske hvordan barnevernet forholder seg til minoritetsforeldres frykt på et mer overordnet systemnivå. På denne måten kan forskerne få mulighet til å innhente dypere innsikt i de strukturelle rammebetingelsene som preger barnevernets organisering, og eventuelt finne ut hvordan disse håndteres og bearbeides på et høyere organisatorisk

nivå i samfunnet. En slik undersøkelse kan komplimentere funnene som har blitt avdekket i denne studien, og kan skape en bredere forståelse av hvordan barnevernet arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt.

Et annet interessant perspektiv å belyse i fremtidig forskning på feltet, kan være å undersøke hvordan minoritetsforeldrene selv ønsker at barnevernet skal håndtere deres frykt for tjenesten. En slik studie kan ha et bredt potensial for å gi direkte innsikt i hvilke tiltak som kan oppleves som sentrale for familiene som opplever frykten selv, og kan gi et verdifullt innblikk i hvordan barnevernet bør gå frem for å forbedre praksis i møte med minoritetsfamilier. Ved å sette minoritetsforeldrenes synspunkter for motvirkning av frykt i sentrum, kan forskeren søke etter en bredere innsikt i deres bekymringer og behov, og potensielt avdekke mer effektive strategier for å møte deres frykt på en tilpasset måte. Tatt dette i betraktning, kan et slikt forskningsperspektiv fremstå som en betydningsfull inngang til å studere etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

6.5 Avsluttende bemerkninger

Den norske barneverntjenesten er avhengig av å ha en generell respekt og anerkjennelse i samfunnet for å kunne utøve nødvendig hjelpearbeid til barn og foreldre, og dette forutsetter at befolkningen har en grunnleggende tillit til systemet. Masteroppgaven belyser derfor at etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet kan medføre utfordringer i dagens flerkulturelle samfunn. Undersøkelsen gir innsikt i at saksbehandlere i barnevernet har klare forestillinger om hvordan de vil arbeide med minoritetsforeldres frykt, men belyser også hvordan strukturelle rammebetingelser i organisasjonen kan hindre dem i å utføre disse strategiene i praksis. Det kan derfor virke som at dagens organisering av barnevernet bidrar til å skape krevende arbeidsforhold for saksbehandlere i tjenesten, der deres yrkesutøvelse baserer seg på motstridende hensyn som skal tilfredstilles. Slik jeg forstår det, later det også til at organiseringen av barnevernet bidrar til å utvikle ytterligere strukturelle utfordringer i tjenesten, som svekker organisasjonens kapasitet og ressurser i enda større grad.

På bakgrunn av denne innsikten kan det fremstå som sentralt at barnevernet nyanserer seg, og tar klare grep for å legge forholdene til rette for at tjenesten kan arbeide med den

utbredte frykten i etniske minoritetsmiljøer på en bedre måte enn det gjøres i dag. Det er mitt håp at denne masteroppgaven kan bidra til å fremme behovet for en økt vektlegging av frykt som en del av barnevernfaglige møter med minoritetsfamilier, og at dette kan gjenspeiles i barnevernets prioritering av ressurser i fremtiden. Slik kan tjenesten legge til rette for å skape gode forutsetninger for å arbeide med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet.

Referanseliste

- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt Forlag.
- Ali, A. (2015). Et flerkulturelt barnevern?: Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter. *Norges barnevern*, 98(2), 148-150.
- Barnevernsloven. (2021). Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97/KAPITTEL_1#§1-4
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M. D., Garvik, M. & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter: Innvandreteres møte med barnevernet*. NTNU Samfunnsforskning.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Braun, V. & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: A practical guide*. Sage Publications Ltd.
- Bø, B. P. (2017). Sosialt arbeid i et flerkulturelt samfunn: Nye forståelser, utfordringer og kunnskapsbehov. *Fontene forskning*, 10(2), 71-83.
- Djupvik, A. R. & Eikås, M. (2016). *Organisert velferd: Organisasjonskunnskap for helse- og sosialarbeidarar* (3. utg.). Det Norske Samlaget.
- Eliassen, K. O. (2016). *Foucaults begreper*. Scandinavian Academic Press.
- Fellesorganisasjonen. (2015). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Foucault, M. (2002). *Forelesninger om regjering og styringskunst*. Cappelen Akademisk Forlag.
- Foucault, M. (2020). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Penguin Modern Classics.
- Fylkenes, M. K. & Netland, M. (2012). God praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet: saksbehandlers og foreldres erfaringer. *Norges barnevern*, 89(4), 220-235
- Fylkenes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet: En undersøkelse av etniske minoriteters oppfatninger. *Norges barnevern*, 92(2), 80-96.
- Fylkenes, M. K., Iversen, A. C. & Nygren, L. (2018). Negotiating Deficiency: Exploring Ethnic Minority Parents' Narratives about Encountering Child Welfare Services in Norway. *Child & Family Social Work*, 23(2), 196-203.

- Handulle, A. & Vassenden, A. (2021). 'The art of kindergarten drop off': how young Norwegian-Somali parents perform ethnicity to avoid reports to Child Welfare Services. *European Journal of Social Work*, 24(3), 469-480.
- Haugen, G-M. D., Paulsen, V. & Caspersen, J. (2018). Barnevernets forebyggende arbeid mot vold i minoritetsfamilier. *Norges barnevern*, 95(1), 4-17.
- Ipsos. (2017). *Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn: Laget for barne-, ungdoms- og familiedirektoratet*.
- Jensen, D. (2021). *Vitskapsteori i sosialt arbeid: Tilnærmingar og normative spørsmål*. Det Norske Samlaget.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori?: Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2021) *Introduksjon ti samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg). Abstrakt Forlag.
- Kriz, K. & Skivenes, M. (2010). 'We have very different positions on some issues': how child welfare workers in Norway and England bridge cultural differences when communicating with ethnic minority families. *European Journal of Social Work*, 13(1), 3-18.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Lipsky, M. (2010). *Street-Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. Russel Sage Foundation.
- Marthinsen, E., Clifford, G., Fauske, H., Lichtwarck, W., og Kojan, B. H. (2013). Nytt innblikk i norsk barnevern: hva forteller dataene fra Det nye barnevernet? I E. Marthinsen og W. Lichtwarck (Red.), *Det nye barnevernet* (s. 36–69): Universitetsforlaget.
- Oslo Metropolitan University. (2020, 29. november). *Kom i gang med lydopptak*. OsloMet Student. <https://student.oslomet.no/kom-i-gang-med-lydopptak>
- Paulsen, V., Thorshaug, K. & Berg, B. (2014). *Møter mellom innvandrere og barnevernet: Kunnskapsstatus*. NTNU Samfunnsforskning.

- Qureshi, N. A. (2009). Kultursensitivitet I profesjonell yrkesutøvelse. I K. Eide, N. A. Qureshi, M. Rugkåsa & H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (206 – 230). Gyldendal Akademisk.
- Rugkåsa, M., Eide, K., & Ylvisaker, S. (2015). Møte med barn og familier med minoritets bakgrunn. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 92(2), 98–106.
- Rugkåsa, M. Eide, K. & Ylvisaker, S. (2019). *Barnevern i et minoritetsperspektiv: Sosialt arbeid med barn og familier*. Gyldendal Akademisk.
- Sandvin, J. T., Vike, H. & Anvik, C. H. (2020). Den norske og nordiske velferdsmodellen: Kjennetegn og utfordringer. I Anvik, S. H., Sandvin, J. T., Breimo, J. P. & Henriksen, Ø (Red.), *Velferdstjenestens vilkår: Nasjonal politikk og lokale erfaringer* (s. 28 – 41). Universitetsforlaget.
- Skilbrei, M-L. (2019). *Kvalitative metoder: Planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon*. Fagbokforlaget.
- Skivenes, M. (2014). How the Norwegian Child Welfare System Approaches Migrant Children. I M. Skivenes, R. Barn, K. Kriz & T. Pösö (Red.), *Child Welfare Systems and Migrant Children: A Cross Country Study of Policies and Practice*. Oxford University Press.
- Skytte, M. (2008). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid*. Gyldendal Akademisk.
- Staer, T. & Bjørknes, R. (2015). Ethnic disproportionality in the child welfare system: A Norwegian national cohort study. *Children and Youth Services Review*, 56(1), 26-32.
- Stamsø, M. A. (2017). Organisering og finansiering av velferdstjenester. I M. A. Stamsø (Red.), *Velferdsstaten i endring: Om norsk helse- og sosialpolitikk* (3. utg, s. 110-143). Gyldendal Akademisk.
- Statistisk sentralbyrå (24.april 2024). *Mer vanlig med barnevernstiltak blant barn og unge med innvandrerbakgrunn*.
- Statistisk sentralbyrå (7. mars 2024). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>
- Tembo, M. J., Studsrød, I. & Young, S. (2020). Governing the family: immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system. *European Journal of Social Work*, 24(3), 1-12.

- Terrefe, T. A. (2023). Immigrant parents' experiences of child welfare assessment processes in child maltreatment cases: Implications for trust. *Barn: Forskning om barn og barndom i Norden*, 41(2), 90–106.
- Thaagard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder*. Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis: innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg.). Gyldendal.
- Ursin, M., Langfeldt, C.C. & Lyså, L.M. (2022). Relational Rights and Interdependent Wellbeing: Exploring the Experiences of an Ethnic Minority Girl with the Norwegian Child Welfare Service. *Global Studies of Childhood*, 12(1), 27-39.
- Van Der Weele, J. & Fiecko, E. M. (2020). Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne: Innspill og veiledning for barnevern, sakkyndige og rettens aktører. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 18(2), 126-147.
- Wathne, K. & Kisuule, J. D. A. (2023). Not trustworthy: African parents' perspectives on Norwegian child protection care measures. *European Journal of Social Work*, 27(3), 572-584.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informanter

Hei!

Mitt navn er Eldbjørg Langseth, og jeg tar en master i sosialt arbeid ved OsloMet. Gjennom min arbeidserfaring fra barneverntjenesten bydel Grünerløkka i Oslo har jeg blitt svært interessert i og nysgjerrig på flerkulturelt barnevernsarbeid, og dette er grunnen til at jeg kontakter deg.

Jeg skal skrive en masteroppgave som handler om etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten. Min innfallsvinkel vil være hvordan saksbehandlere i barneverntjenesten arbeider med den utbredte frykten i minoritetsmiljøer.

I den anledning søker jeg informanter som vil la seg intervju av meg. Intervjuet vil vare i cirka én time, og det vil kun være meg og deg som informant til stede. Jeg vil ta lydopptak av samtalen, men dette materialet vil slettes etter transkribering. Spørsmålene som stilles i intervjuet vil handle om dine erfaringer med flerkulturelt barnevernsarbeid, hvor jeg vil legge særlig trykk på fryktaspektet; både hvordan det oppleves for deg å arbeide med denne, samt hvilke refleksjoner du gjør deg i forbindelse med slikt arbeid. Taushetsplikten skal selvfølgelig respekteres og overholdes. Du vil anonymiseres.

Jeg leter derfor etter saksbehandlere i barnevernet med sosialfaglig utdanning som vil la seg intervju til dette masterprosjektet. Det eneste kravet er at du har erfaring med etniske minoritetsfamilier i barneverntjenesten.

Jeg håper du finner det interessant å medforske på dette temaet sammen med meg! Din kunnskap og erfaring har stor verdi i arbeidet med å videreutvikle en svært viktig del av det norske barnevernfeltet.

Hvis du skulle ha noen spørsmål i forbindelse med masterprosjektet eller en eventuell deltakelse, kan du ta kontakt med meg via følgende kanaler:

Tlf: 46 89 85 38

Mail: s344976@oslomet.no

Veileder på OsloMet er Signe Ylvisaker, Dosent. Institutt for sosialfag.

Mail: signey@oslomet.no

Vennlig hilsen Eldbjørg Langseth

Vedlegg 2: Informert samtykkeerklæring**Informert samtykke i masterprosjekt****Vil du delta i forskningsprosjektet****«Hvordan arbeider saksbehandlere med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet?»?**

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et masterprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan saksbehandlere arbeider med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Dette forskningsprosjektet er en masteroppgave i sosialt arbeid ved OsloMet. Formålet med masterprosjektet er å undersøke hvordan etniske minoritetsforeldres frykt for barneverntjenesten blir behandlet av profesjonsutøvere i instansen. Prosjektets problemstilling er: «Hvordan arbeider saksbehandlere med etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet?». Den ferdige masteroppgaven vil publiseres på OsloMet sine åpne arkiver.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Fakultet for samfunnsvitenskap ved OsloMet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet fordi du arbeider som saksbehandler i barneverntjenesten, og innehar erfaring og kompetanse om flerkulturelt barnevernsarbeid.

Ved hjelp av dine kunnskaper på dette området vil jeg kunne forske på en svært sentral side ved den norske barneverntjenesten.

Til dette forskningsprosjektet søker jeg seks saksbehandlere i barneverntjenesten som har erfaring i arbeid med etniske minoritetsforeldre.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i dette forskningsprosjektet innebærer at du deltar i et individuelt intervju på cirka 45 minutter til 1 time. Intervjuet inneholder spørsmål om din erfaring med flerkulturelt barnevernsarbeid. Jeg vil ta lydopptak og notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler selvfølgelig opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Dine opplysninger vil kun være tilgjengelig for meg. Alle intervjuopplysninger vil slettes når masteroppgaven er levert og godkjent. Prosjektet skal etter planen avsluttes i mai 2024.
- Navnet ditt og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.
- Du vil ikke kunne gjenkjennes som deltaker i dette prosjektet, da du og dine opplysninger anonymiseres.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Opplysninger om deg behandles basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra OsloMet storbyuniversitetet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvor kan jeg finne ut med?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Eldbjørg Langseth (*masterstudent*)

Telefon: +47 46 89 85 38

Mail: s344976@oslomet.no

Signe Ylvisaker (*veileder ved OsloMet*)

Telefon: +47 67 23 80 20

Mail: signe.ylvisaker@oslomet.no

Ingrid Jacobsen (*personvernombud*)

Telefon: +47 67 23 55 34

Mail: ingrid.jacobsen@oslomet.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

SIKT – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Telefon: +47 73 98 40 40

Mail: personverntjenester@sikt.no

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Signe Ylvisaker (veileder)

Masterstudent

Eldbjørg Langseth

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i individuelt intervju
- at det blir tatt lydopptak under intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide

Generelt	• Hvor mye erfaring har du av arbeid med etniske minoritetsgrupper i barnevernet? • Hva er du opptatt av når du møter minoritetsforeldre i en sak? • Er det noe du tar særlig hensyn til i møte med minoritetsforeldre? • Hvilke behov tenker du at er spesielt viktig for denne klientgruppen? • Kan du si litt om dine generelle erfaringer av samarbeid med denne klientgruppen?
Utfordringer	• Hvilke utfordringer opplever du som saksbehandler i møte med etniske minoritetsforeldre? • Hva tenker du at foreldrene opplever som utfordrende i møtet med barnevernet? - Hvorfor?
Frykt	• Hva tenker du at etniske minoritetsforeldres frykt handler om? - Hva er grunnen til at du tenker dette? • Hva tenker du er grunnen til at frykten eksisterer? Hvor kommer den fra? • På hvilken måte uttrykker minoritetsforeldre sin frykt eller mistillit ovenfor deg og jobben du utfører? - Hvordan opplever du dette? - Hva gjør det med deg som profesjonell? • Har du et konkret eksempel på en sak eller en situasjon der foreldrenes frykt ble synlig i møte med deg som saksbehandler? - Hvordan håndterte du denne situasjonen? - Hva var grunnen til at du håndterte det slik? - Gjorde du noen refleksjoner rundt din håndtering av saken i etterkant? Hva? • Hva tenker du er viktig at barnevernsarbeidere gjør for å minske minoritetsforeldres frykt for barnevernet? • Er «minoritetsforeldres frykt» noe som opptar dere kollegialt? Eventuelt hvordan?
Tillit	• Hva tenker du skal til for å skape trygghet i relasjonen mellom barnevernet og minoritetsforeldre? - Hva er grunnen til at du tenker at dette er viktig? • Har du et eksempel på en situasjon/en sak der foreldrene hadde tillit til deg som representant fra barnevernet? - Hva tenker du var grunnen til at dette samarbeidet fungerte godt? • På hvilken måte uttrykker minoritetsforeldrene sin tillit til deg og jobben du utfører?
Organisasjon	• Hvordan diskuterer dere minoritetsforeldres frykt for barnevernet på arbeidsplassen? - Hvem bringer slike samtaler på bane? - I hvilken setting diskuterer dere dette? - Hvor ofte diskuterer dere dette? • Hvor henter du din fagkunnskap om flerkulturelt barnevernsarbeid? • Hvordan praktiseres kompetanseutvikling når det gjelder kultur og minoriteter på din arbeidsplass?

	• Hvordan synes du at den kulturelle kompetansen ved ditt barnevernskontor er? • Hvordan går barnevernet frem for å bygge tillit med minoritetsfamilier som frykter barnevernet? - Finnes det rutiner/strategier? Politiske føringer? - Hva er grunnen til at dere eventuelt ikke gjør det? • Hvordan jobber dere med tillitsbygging i befolkningen? - Finnes det noen særlige hensyn dere tar til etniske minoriteter når det gjelder dette?
Avslutning	• Er det noe med barnevernsarbeid rettet mot etniske minoritetsfamilier du tenker at barnevernet bør fokusere mer på? • Er det eventuelt noe du tenker at en bør fokusere mindre på? • Er det noe du ønsker å utdype eller fortelle mer om før vi runder av?

Vedlegg 4: Vurdering fra Sikt

Vurdering av behandling av personopplysninger - Ref. 145877

30.10.2024, 15:49

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
145877

Vurderingstype
Standard

Dato
27.05.2024

Tittel
Masteroppgave

Behandlingsansvarlig institusjon
OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig
Signe Ylvisaker

Student
Eldbjørg Langseth

Prosjektperiode
15.11.2023 - 20.11.2024

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 20.11.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektsluttdato.

Vi har nå registrert 20.11.2024 som ny sluttdato for behandling av personopplysninger.

Hvis det blir nødvendig å behandle personopplysninger enda lengre, så kan det være nødvendig å informere prosjektdeltakerne.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!